Samiyel
di téere bu jëkk bi
Lii mooy jaar-jaari Samiyel

Aana ñaan na doom

1 Amoon na genn góoru Cuufeen gu dëkkoon
Raama*, ga ca tundi Efrayim. Ñu di ko wax
Elkana, baayam di Yerowam. Yerowam, Eliyu
mooy baayam; Eliyu, Towu mooy baayam; Towu,
Cuuf mu Efrayim mooy baayam.
2 Elkana amoon na ñaari soxna. Kenn ka di
Aana, ka ca des di Penina. Penina amoon na ay
doom, waaye Aana amul woon doom.
3 At mu nekkaan Elkana day jóge dëkkam,
dem Silo, màggali fa Aji Sax ji Boroom gàngoori
xare yi, sarxalal ko ca Silo. Foofa la Ofni ak
Fineyas, ñaari doomi Eli yu góor ya doonoon
sarxalkati Aji Sax ji.
4 Bés bu Elkana daan sarxal, day jox soxnaam
Penina, mook doomam yépp, góor ak jigéen, ci
yàppu sarax si.
5 Waaye Aana la daan beral loxo ca sarax sa,
ndax cofeelam ci moom, doonte Aji Sax ji mayul
Aana doom.
6 Wujjam nag dëkke koo ñaawal, ngir naqaral
ko ndax la ko Aji Sax ji mayul doom.

---

* **1:1** 1.1 Raama mooy Raamatayim ba tey.

7 At mu nekkaan noonu la. Saa yu Aana demee
kër Aji Sax ji, noonu la koy ñaawale, ba muy
jooy, du nangoo lekk.
8 Elkana jëkkër ja di ko wax ne ko: «Aana,
looy jooy, ak lu la tee lekk? Ñàkk doom a la tax
ne yogg nii? Maa ngii! Dama laa gënalul fukki
doom yu góor?»

9 Mu am bés, gannaaw ba ñu lekkee ba naan ca
seen saraxu cant, foofa ca Silo, Aana jóg. Booba
Eli sarxalkat baa nga ca toogu ba, feggook jënu
buntu jaamookaayu Aji Sax ji.
10 Aana dem ba foofa, ànd ak naqaru xolam, di
ñaan ci Aji Sax ji, tey jooy jooy yu metti.
11 Ci biir loolu mu xas aw xas, daldi ne: «Éy
Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi, Sang bi,
soo nemmiku woon ba nemmiku njàqare jii ma
nekke, bàyyi ma xel, bañ maa fàtte, ba may ma
doom ju góor! Kon déy, maa ko sédde Aji Sax ji,
giiru dundam gépp, saatus watukaay du jaar ci
boppam mukk!†.»

12 Ñaanu Aana ca Aji Sax ji nag yàgg, Eli di ko
seetlu.
13 Booba Aanaa ngay ñaan ca xelam, gémmiñ
ga rekk ay yëngu, waaye déggeesul baatam. Eli
foog ne dafa màndi,
14 ne ko: «Foo àppal sa màndite mi? Doxal,
giifali sa ñoll wi!»

15 Aana ne ko: «Du loolu de, sang bi. Dama di
jigéen ju ànd ak naqaru xol, waaye du biiñ, du

† **1:11** 1.11 Njañ lu ñu dul wat, moom lañu daan màndargaale nit ku ñu sédde Aji Sax ji.

leneen luy màndee lu ma naan. Dama doon diis
Aji Sax ji sama tiisu xol.
16 Bu ma jàppe jigéen ju bon, sang bi. Bare
naqar aku tiis a ma tax di ñaan nii, booba ba
léegi.»
17 Eli ne ko: «Kon nag demal ak jàmm, yal na
la Yàllay Israyil nangul li nga koy ñaan.»
18 Aana ne ko: «Amiin, sang bi, yal nanga
ma yàgga yéwéne.» Ba mu ko defee Aana dem
yoonam, doora mana lekk, kanam ga leer.
19 Ba loolu amee Elkana ak njabootam teela
xëy ca ëllëg sa. Ñu màggal Aji Sax ji, ba noppi
bàyyikoo fa, ñibbi seen kër ca Raama.

Lu jëm ci juddub Samiyel ak ngoneem

Gannaaw gi Elkana dëkkoo soxnaam Aana, Aji
Sax ji nag bàyyi Aana xel.
20 Aana mujj ëmb ca ndeetel at ma. Gannaaw
gi mu am doom ju góor, tudde ko Samiyel (mu
firi Yàlla dégg na), ndax da ne: «Maa ko ñaan
Aji Sax ji.»
21 Gannaaw gi Elkana ànd ak njabootam gépp
dellu Silo, ngir defali Aji Sax ji saraxu at ma,
boole ca sarax bu mu xasoon ne dina ko def.
22 Waaye Aana demul, ndax dafa wax
jëkkëram ne ko: «Gannaaw bu xale bi feree laa
koy yóbbu, sédde ko Aji Sax ji, mu des foofa benn
yoon.»
23 Elkana, jëkkër ja, ne ko: «Kon baax na, defal
noonu nga bëgg. Toogal fii yaak moom, ba feral
ko ba noppi. Yal na Aji Sax ji sottal la mu waxoon
rekk.» Ndaw sa nag des ca Raama, di nàmpal
doomam, ba feral ko.

24 Naka la feral xale bi, ànd ak moom, muy
lu tuut, mu yóbbu ko ca kër Aji Sax ji ca Silo.
Mu yóbbaale ñetti yëkk‡, ak benn efab sunguf,
yemook fukki kilo, ak mbuusu biiñ.
25 Ba mu ko defee ñu rendi yëkk wi, ba noppi
indi xale bi ci Eli.
26 Aana ne ko: «Sang bi, baal ma de waaye giñ
naa, nga fekke, maay ndaw si taxawoon fii ci sa
wet, di ñaan ci Aji Sax ji.
27 Xale bii moo ma taxoon di ñaan, te Aji Sax
ji defal na ma sama dagaan.
28 Léegi nag man maa ko sédd Aji Sax ji: giiru
dundam lees ko sédd Aji Sax ji.» Ba loolu amee
ñu sujjóotal Aji Sax ji foofa.

2

Aana sant na

1 Ci kaw loolu Aana ñaan ne:
«Sama xol a ngi bége Aji Sax ji,
ci Aji Sax ji laa ame doole.
Maa am tontal noon yi,
nde maa bànneexoo sag wall.

2 «Kenn sellul ni Aji Sax ji,
amuloo dend moos,
cëslaay melul ni sunu Yàlla!

3 «Buleen ŋalŋaleeti, di damook a damooti,
bu reewande génne seen gémmiñ,
Aji Sax jeey Yàlla ji xam lépp,
te mooy natt jëfi nit.

‡ **1:24** 1.24 ñetti yëkk: am na ñu naan yëkku ñetti at.

4 Fittu jàmbaar damm,
néew-doole yi sol kàttan.
5 Ña reggoon, bindu, di dunde,
ña xiifoon, noppee liggéey.
Jigéen ju njur të woon jur juróom yaar,
ku jur góori góor jeex tàkk.

6 «Aji Sax jeey rey, di dundal,
mooy wàcce jaam njaniiw, génnee ko ca.
7 Aji Sax jeey xañe, di maye,
di detteel, di kaweel.
8 Mooy yékkatee ku ndóol ci suuf,
jële ku ñàkk ci mbuubit,
boole leen dëj ca garmi ya,
sédde leen jataayu teraanga.

«Aji Sax jee moom kenuy suuf,
samp ci àddina.
9 Mooy sàmm jéegoy wóllëreem,
ku bon sànkoo biir lëndëm,
nde doole mayewul ndam.
10 Aji Sax ji, ñi koy xeex ay rajaxoo,
kaw asamaan lay dënoo ci seen kaw.
Mooy mbugal àddina, ba mu daj,
di kàttanal buuru ñoñam,
di dooleel ki mu fal.»
11 Gannaaw ba loolu wéyee Elkana ñibbi
këram ca Raama.
Ngóor sa moom, des ca Silo, di liggéeyal Aji Sax
ji, fa kanam Eli sarxalkat ba.

Lu jëm ci doomi Eli

12 Doomi Eli yu góor ya nag def nit ñu bon ñu
faalewul Aji Sax ji.

13 Lii moo di li sarxalkat yooyu tàmmoona def
ak askan wi. Saa yu nit indi waan juru sarax, bu
ñuy togg yàpp wi, surgab sarxalkat bi day ŋàbb
roqub ñetti càq, dikk,
14 capp ko ci biir, muy ndab lu tell, mbaa
kawdir, mbaa cin, mbaa mbana— lu roq ba
génne rekk, mu jël, sarxalkat bi féetewoo.
Noonu lañu daan def ak mboolem niti bànni
Israyil, ña daan ñëw foofa ca Silo.
15 Rax ci dolli bala ñoo lakk nebbon bi* sax,
surgab sarxalkat bi day dikk, ne nit kiy sarxal:
«Joxal sarxalkat bi ci yàpp wi, mu saaf. Du
nangu nga jox ko yàpp wu ñor, yàpp wu xonq
rekk.»
16 Su ko nit ki nee: «Xanaa dees na jëkka
lakk nebbon bi ba mu jeex, nga doora sàkk lu
la neex?» Mu ne ko: «Mukk! Léegi nga ma ciy
jox, lu ko moy doole laa koy jële.»
17 Bàkkaaru doomi Eli yi réyoon na lool fi
kanam Aji Sax ji, ndax dañu daan teddadil
saraxu Aji Sax ji.
18 Ci biir loolu ngóor sa Samiyel moom, ma
ngay liggéeyal Aji Sax ji, sol xar-sànnim lẽewam.

Lu jëm ci waa kër Samiyel

19 Mbubb mu ndaw nag la ko yaayam daan
ràbbal, yóbbul ko at mu jotaan, buy ànd ak
boroom këram sarxali saraxu at ma.
20 Ci biir loolu Eli daan na ñaanal Elkana ak
soxnaam, bala ñoo ñibbi, ne: «Yal na la Aji Sax

---

* **2:15** 2.15 nebbon: nebbon ak deret, yoon mayewul woon ñu lekk ko. Seetal ci *Sarxalkat yi* 3.16-17.

ji may kuutaay ak sa soxna sii, ñu wuutu ki mu
sédd Aji Sax ji.»
21 Aji Sax ji nag dikke Aana aw yiw, mu amaat
ñetti doom yu góor ak ñaar ñu jigéen.

Ci biir loolu Samiyel moom, ma ngay màgg fa wetu Aji Sax ji.

Eli àrtu na ay doomam

22 Eli nag mujj na di mag lool. Ba mu yégee
mboolem li doomam yu góor yi def ak Israyil
gépp, bay tëdde sax jigéen ñiy liggéey ci bunt
xaymab ndaje mi,
23 da leena wax, ne leen: «Ana lu waral ngeen
di def jëf jii? Maa dégge ci askan wépp jëf ju
bon jii ngeen nekke.
24 Aa! Xale yi, coow li ma dégg, muy law ci
biir ñoñi Aji Sax ji, rafetul de!
25 Su nit ki tooñee moroomu nitam, Yàllaay
àtte; waaye su dee Aji Sax ji la nit ki tooñ, ana ku
koy àtte?» Wax jooju nag taxul ba tey ñu déggal
seen baay. Booba fekk na Aji Sax ji namm leena
rey.
26 Ci biir loolu yépp, ngóor sa Samiyel di màgg,
neex Aji Sax ji, neex nit ñi.

Nitu Yàlla rëbb na Eli

27 Mu am bés genn góoru Yàlla dikk ci Eli, ne
ko: «Aji Sax ji dafa wax ne: “Maa feeñu woon ci
lu leer sa waa kër baay ba ñu nekkee Misra, di
moomeelu kër Firawna.
28 Maa tànne sa baay ci digg giiri Israyil yépp,
ngir mu doon sama sarxalkat, di yéeg ci sama
sarxalukaay, di taal cuuraay, sol xar-sànni mi,

janook man. Maa sédd it sa waa kër baay
mboolem saraxi sawara yu bànni Israyil.
29 Lu tax ngeen di teddadil sama saraxi rendi
ak yeneen sarax yi ma santaane ci màkkaan mi?
Lu waral ngay teral sa doom yi teraanga joo ma
joxul, ba ngeen di yafloo li gën ci mboolem saraxi
Israyil sama ñoñ?”
30 Kon nag kàddug Aji Sax jee, Yàllay Israyil:
“Maa waxoon déy ne, sa waa kër ak sa waa kër
baay ñooy doxe fi sama kanam, di ma liggéeyal
ba fàww.” Léegi nag, kàddug Aji Sax jee: “Loolu
jomb naa ko tey. Ñi ma teral laay teral; waaye ñi
ma teddadil, dees na leen tuutal.
31 Te kat ay bés a ngi ñëw, maay dagg sa
doole, dagg sa dooley waa kër baay, ba deesatul
màggate ci sa kër.
32 Njàqare ngay saxoo ci sama dëkkuwaay.
Israyil dina baaxle moos, waaye du tax kenn
màggate sa kër mukk.
33 Dina am ku bokk ci yaw ku ma dul dagge ci
liggéey bu jëm ci sama sarxalukaay, waaye maa
lay jooyloo, ba nga ñàkki bët, teg la njàqarey xol,
te mboolem ñu yokku ci sa kër, seen digg doole
lañuy deeye.
34 Li nga ciy def ab takk mooy liy dikkal Ofni
ak Fineyas, sa ñaari doom yu góor yii: Benn bés
lañuy bokk dee ñoom ñaar ñépp.
35 Te it maay tabbal sama bopp sarxalkat bu
wóor boo xam ne sama nammeelu xol ak sama
bëgg-bëggu bakkan lay jëfe. Maa koy sampal
kër gu wóor, muy doxe fi kanam ki ma fal ba
fàww.
36 Su ko defee mboolem ku des ci sa waa kër

dina ko sujjóotalsi, ngir as xaalis mbaa as dogu mburu, naan ko ‘Ngalla sas ma lenn ci liggéeyu carxal gi, ndax ma am as dogu mburu su ma lekk’.”»

3

1 Ngóor sa Samiyel nag moom, di liggéeyal Aji
Sax ji fi kanam Eli.

Yàlla def na Samiyel yonent

Kàddug Aji Sax ji néewoon na ca yooya jamono, peeñu mu leer it tumurànke woon na.

2 Mu am bés Eli tëdd fa muy tëdd naka jekk,
fekk bët ya naqari, ba daanaka gisatul.
3 Booba làmpu jaamookaayu Yàlla bi feyagul,
te Samiyel a ngi tëdd ci biir jaamookaayu Aji Sax
ji, fi gaalu Yàlla gi nekk.
4 Aji Sax ji woo Samiyel, mu ne: «Maa ngi»,
5 daldi daw ba ca Eli, ne ko: «Maa ngi, du yaa
ma woo?» Eli ne ko: «Wootewuma de, dellul
tëri.» Mu dellu tëdd.
6 Aji Sax ji dellu woo Samiyel, Samiyel jóg, dem
ba ca Eli ne ko: «Maa ngi, du yaa ma woo?» Eli
ne ko: «Wootewuma de doom, dellul tëri.»
7 Booba Samiyel xamagul woon Aji Sax ji, te
kàddug Aji Sax ji dikkalagu ko woon.
8 Aji Sax ji wooti Samiyel ñetteel bi yoon,
Samiyel jógati, dem ba ca Eli ne ko: «Maa ngi,
du yaa ma woo?» Eli nag xam ne Aji Sax jeey
woo xale bi.
9 Mu ne Samiyel: «Demal tëri, bu la wootee,
nee ko: “Aji Sax ji, maa ngi lay déglu, Sang bi,
waxal.”» Samiyel dellu tëdd fa muy tëdd.

10 Ba mu ko defee Aji Sax ji dikk taxaw, wooti
ko na woon, ne ko: «Samiyel, Samiyel.» Samiyel
ne: «Maa ngi lay déglu, Sang bi, waxal.»
11 Aji Sax ji ne Samiyel: «Maa ngii déy, di waaja
def ci digg bànni Israyil, mbir muy buur noppi
mboolem ku ko dégg.
12 Bésub keroog ma matal ci Eli mboolem lu
ma waxoon ne mooy dal waa këram, ndoorte la
ba ca muj ga.
13 Waxoon naa ko ne ko dinaa teg waa këram
mbugal mu sax dàkk, ndax ñaawtéef gu ay
doomam nekke, di ñàkke Yàlla teggin, mu yég
ko te jubbantiwu leen.
14 Looloo waral ma giñal waa kër Eli, ne du
am mukk benn saraxu jur mbaa beneen sarax
bu leen mana jot ci seen ñaawtéef.»
15 Ci kaw loolu Samiyel tëdd ba ca suba sa, mu
tijji bunti kër Aji Sax ji, waaye ñemewula nettali
Eli peeñu ma.
16 Eli nag woo ko ne ko: «Samiyel doom, ana
nga?» Samiyel ne ko: «Maa ngi.»
17 Eli ne ko: «Kàddu gi mu la wax, lu mu doon?
Bu ma nëbbu kay. Soo ma nëbbee lenn ci li mu
la wax, yal na la Yàlla teg naqar wu gëna tar.»
18 Samiyel wax ko lépp, nëbbu ko ca dara. Eli
ne: «Mooy Aji Sax ji. Li ko soob, na ko def.»
19 Ci kaw loolu Samiyel di màgg, Aji Sax ji
ànd ak moom, waccul genn kàddug Samiyel, mu
fanaan àll.
20 Noonu la Israyil gépp ràññee, la dale Dan
ca bëj-gànnaar ba ca Beerseba ca bëj-saalum,
ne Samiyel taxaw na taxawaayu yonentu Aji Sax
ji.

21 Aji Sax ji nag wéye koo feeñu ca Silo. Ci
kàddug Aji Sax ji la ko Aji Sax ji daan feeñoo ca
Silo.

4

Nangu nañu gaalu Yàlla ga

1 Kàddug Samiyel nag di dikkal Israyil gépp.
Ci biir loolu bànni Israyil dem, dajeek waa
Filisti ngir xare. Ña nga dal fa feggook Eben Eser,
waa Filisti dal ca Afeg.
2 Waa Filisti làng-déral Israyil, xare ba jib.
Israyil daanu fa kanam waa Filisti, waa Filisti rey
ca seeni làng lu jege ñeenti junni ca toolub xare
ba.
3 Ba mbooloo ma ñibbee ca dal ba, magi Israyil
ña ne: «Lu waral Aji Sax ji dumalu nu tey fi
kanam waa Filisti? Nan jëleji gaalu kóllërey Aji
Sax ji fa Silo; na dikk ci sunu biir, ba musal nu
ci sunuy noon.»
4 Ci kaw loolu mbooloo ma yónnee ca Silo, ñu
jëli gaalu kóllërey Aji Sax ji Boroom gàngoori
xare yi, Ki toog fi tiim ñaari malaakay serub yi*.
Foofa ca Silo la Ofni ak Fineyas, ñaari doomi Eli
yu góor ya, nekkoon ak gaalu kóllërey Aji Sax ja.
5 Ba gaalu kóllërey Aji Sax ji duggsee ca dal ba,
Israyil gépp a xaacoondoo, ba suuf say riir.

---

* **4:4** 4.4 serub ya: baatu ebrë la. Ay malaaka lañu yu bokk ak Yàlla jataay. Gaalu kóllëre gu sell ga, ñaari serub yu ñu tëgge wurus lañu teg ca kawam, ñu tiim ko, seeni laaf tàllalu, di saamandaay ngàngunem buur. Loolu di wone ne Yàlla Aji Sax jaa nga fa teew, na mu teewe ca kaw asamaan, serub ya yéew ko. Yàlla ci boppam nag kenn jëmmalu ko fa, na ñu jëmmale serub ya ñu tëgg.

6 Waa Filisti dégg coow la, ne: «Waaw, coow
lu réy loolu ca dalub Ebrë ya, lu mu doon?»

Ba waa Filisti yégee ne gaalu kóllërey Aji Sax
ja dugg na ca biir dal ba,
7 tiitaangee leen jàpp, ñu ne: «Am na yàlla
ju dugg ca biir dal ba! Wóoy, ngalla nun! Nde
guléet tey lu mel nii am!
8 Wóoy ngalla nun! Ku nuy musal ci jii yàlla ju
bare doole. Yàlla jii moo dumaa woon waa Misra
xeeti mbugal yu nekk, ca màndiŋ ma.
9 Dëgërluleen déy te diy góor, yeen waa Filisti,
nde lu ko moy ngeen doon jaami Ebrë yi, na ñu
nekke woon sunuy jaam. Góor-góorluleen boog
te xeex.»
10 Waa Filisti nag di xare, ba bànni Israyil
daanu: ku nekk daw jëm xaymaam. Jéll ba réy
na lool; fanweeri junniy xarekat yuy deme tànk.
11 Gaalu Yàlla ga, ñu jël; Ofni ak Fineyas, ñaari
doomi Eli yu góor ya, dee.

Mbugal ma topp na waa kër Eli

12 Ba mu ko defee jenn waay ju bokk ci giirug
Beñamin, dawe ca làngu xare ba ca Silo ci benn
bés bi. Mu agsee yére yu xottiku ak bopp bu fees
ak suuf, di ko tiisloo.
13 Naka la agsi, yem ca Eli, mu toog ca toogoom
ca peggu yoon wa, di séentu, ndax booba naw
gaa ngay rëcc, ngir tiitaange ca gaalu Yàlla ga.
Naka la waa ja duggsi ca dëkk ba, ba wax la xew,
dëkk ba bépp yuuxoondoo.
14 Eli dégg coow la, ne: «Riir moomu lu mu?»
Waa ja gaaw dikk, wax ko Eli.

15 Booba Elee ngi ci juróom ñeent fukki at ak
juróom ñett (98), bët yi ne xóll te gisatul dara.
16 Waa ja ne ko: «Man mii maa jóge ca toolub
xare ba. Maa dawe làng ga tey jii.» Eli ne ko:
«Doom, lu xew?»
17 Ndaw la ne ko: «Bànni Israyil a daw, won
waa Filisti gannaaw. Jéll bu réy la sunu mbooloo
ma daanu, sa ñaari doom ya, Ofni ak Fineyas dee
nañu, te it gaalu Yàlla ga, jël nañu ko.»
18 Naka la tudd gaalu Yàlla ga rekk, Eli
xàwwikoo ca toogu ba, daanoo njaaxaanaay, dal
ca bunt dëkk ba, loos wa damm, mu dee, ndax
booba day mag mu ànd ak yaramam. Eli jiite na
Israyil ñeent fukki at.
19 Goroom, jabaru Fineyas nag jigéenu wérul
la woon te booba mu ngi waaja wasin. Naka
la dégg ne jël nañu gaalu Yàlla ga, te baayu
jëkkëram ak jëkkëram dee nañu, mu daldi sukk
wasin. Waaye fekk na mititu matam jeexal
dooleem.
20 Ba loolu amee muy waaja dee, jigéen ña ko
doon taxawu ne ko: «Na sa xel dal, ndax doom
ju góor nga am.» Waaye àdduwul, teewluwul.
21 Ndaw sa nag tudde gone gi Ikabot (mu firi
Ana leer ga?) te naan: «Leer ga dëddu na Israyil,
dem ngàllo.» Ndax la ñu nangu gaalu Yàlla ga ak
la goroom ak jëkkëram dee.
22 Mu ne: «Leer ga kay dëddu na Israyil, dem
ngàllo, ndegam jëlees na gaalu Yàlla ga kay!»

5

Gaalu Yàlla ga jaaxal na Filisti

1 Ba waa Filisti nangoo gaalu Yàlla ga, Eben
Eser lañu ko jële, yóbbu ko seen dëkk Asdodd.
2 Ñu dugal gaal ga ca seen biir kër tuur ma ñu
naan Dagon, teg ko ca wetu jëmmu Dagon ja.
3 Waa Asdodd teela xëy ca ëllëg sa, fekkuñu
lu moy jëmmu Dagon ja, mu daanu ba dëféenu
fa suuf, fa kanam gaalu Aji Sax ji. Ñu yékkati
jëmmu Dagon ja, delloo ko fa mu taxawoon.
4 Ca ëllëg sa, ñu teela xëyati, fekkuñu lu moy
jëmmu Dagon ja daanu ba dëféenu fa suuf, fa
kanam gaalu Aji Sax ji. Bopp baak cati loxo ya
damm, ne wesar ca dëwu bunt ba, desul lu moy
yaram wa.
5 Looloo waral ba tey jii, sarxalkati Dagon yeek
mboolem ñiy dugg kër tuur ma ñu wax Dagon ca
Asdodd, kenn du ci joggi ca dëwu bunt ba.

6 Ba mu ko defee loxol Aji Sax ji mujj diis ca
kaw waa Asdodd. Mu wàcce njàqare ca seen
kaw, daldi teg waa Asdodd ak la ko wër ay taab.
7 Waa Asdodd gis la leen dal, daldi ne: «Bu
gaalu Yàllay bànni Israyil gii des ci sunu biir kat,
ndax loxoom dëgër na ci sunu kaw, nook Dagon
sunu tuur mi.»
8 Ba loolu amee ñu yónnee, woolu mboolem
kàngami waa Filisti. Ñu laaj leen ne leen: «Nan
lanuy def ak gaalu Yàllay Israyil gii?» Ñu ne leen:
«Toxal-leen gaalu Yàllay Israyil gi ca Gaat.» Ñu
toxal gaalu Yàllay Israyil ca seen dëkk ba ñuy
wax Gaat.
9 Naka lañu fa toxal gaal ga nag, loxol Aji Sax ji
dal dëkk ba, mu jur tiitaange lu réy lool. Daa dal
ca kaw dëkk ba, mag ak ndaw, ay taab ne fureet

ca seen kaw.
10 Ñu yóbbu gaalu Yàlla ga beneen dëkk bu ñuy
wax Ekkron. Gaal gaa ngay jubsi Ekkron, waa
dëkk ba gaaw yuuxoondoo ne: «Indil nañu nu
fi gaalu Yàllay Israyil, bëgg noo rey, nook sunu
waa réew mépp!»
11 Ci kaw loolu ñu yónnee, woolu mboolem
kàngami waa Filisti, ne leen: «Jëleleen fi gaalu
Yàllay Israyil gii, mu dellu këram, lu ko moy
dina nu rey, nook sunu askan wépp.» Booba
tiitaangey ndee dajal na dëkk ba bépp, ndax
loxol Yàlla bu diis lool ca seen kaw.
12 Ña ca deewul nag, seen yaram yàqooki taab,
yuux ya jollee ca dëkk ba, wuti asamaan.

6

Waa Filisti delloo nañu gaalu Yàlla ga

1 Gaalu Aji Sax ja nekk na réewum Filisti
juróom ñaari weer.
2 Waa Filisti doora woolu seeni sarxalkat ak
seeni gisaanekat, ne leen: «Nan lanuy def ak
gaalu Aji Sax ji? Xamal-leen nu nan lanu koy
delloo këram!»
3 Ñu ne leen: «Su ngeen dee delloo gaalu Yàllay
Israyil, buleen ko delloo loxoy neen, waaye fex-
eleen ba boole kook saraxu peyug tooñ, yónnee
ko. Kon dingeen wér, te dingeen xam lu tax loxol
Yàlla ji teggikuwu leen.»
4 Waa Filisti ne leen: «Ban saraxu peyug tooñ
lanu koy yónnee?» Ñu ne leen: «Limu kàngami
Filisti ngeen di topp, daldi defarlu juróomi taabi
wurus ak juróomi janaxi wurus, mu dëppook

limu kàngami waa Filisti, ndax benn balaa bi
leen dal moo dal seeni kàngam itam.
5 Noonu ngeen di sàkke ay jëmm yuy jëmmal
seeni taab ak jëmm yuy jëmmal seen janax yiy
yàq réew mi. Su ko defee ngeen defale ko Yàllay
Israyil teraanga. Jombul mu woyofal loxoom ci
seen kaw ak seeni tuur ak seenum réew.
6 Ana lu jar ngeen di jaay dëgër bopp ni waa
Misraak Firawna? Ba leen Yàllay Israyil torxalee,
bàyyiwuñu bànni Israyil, ñu dem seen yoon?
7 Kon waajal-leen watiir bu bees te ngeen jël
ñaari nag yuy nàmpal yu ñu masula takkal.
Ngeen takkal nag yi watiir bi te yóbbu doomi nag
yi, fat.
8 Ngeen daldi jël gaalu Aji Sax ji, teg ko ci
kaw watiir bi. Liggéeyi wurus yu peyug tooñ
yooyu ngeen di yónnee nag, ci waxande wu
ndaw ngeen koy yeb, te teg waxande wi ci wetu
gaal gi. Su ko defee ngeen yebal watiir bi, mu
dem.
9 Nangeen ko xool. Su jubalee réewam, wuti
dëkk bi ñuy wax Bet Semes, kon Aji Sax jee nu
teg musiba mu réy mii, lu ko moy nu xam ne du
loxoom a nu dal, waaye ndogal lu nu dikkal la.»
10 Waa Filisti def noona, daldi tànn ñaari nag
yuy nàmpal, takkal nag yi watiir, doomi nag ya,
ñu fat leen.
11 Ñu daldi teg gaalu Aji Sax ja ca kaw watiir
ba, ak waxande wu ndaw, wa def janaxi wurus
yaak seen jëmmi taab ya.
12 Ba mu ko defee, nag ya jubal xocc yoonu Bet
Semes, topp wenn yoon wi rekk, di nàññiy dem.
Jàdduñu ndijoor, jàdduñu càmmoñ. Kàngami

Filisti ya topp ca, ba fa Bet Semes tàmbalee.
13 Booba waa Bet Semes a ngay góob bele ca
xur wa. Naka lañu dawal seen bët, séen gaal ga,
daldi bég.
14 Watiir ba dikk ba ci toolu jenn waayu Bet
Semes ju ñuy wax Yosuwe, mu taxaw fa. Aw
doj wu mag a nga fa woon. Ci kaw loolu ñu xar
mattum watiir ba, nag ya, ñu defal ko Aji Sax ji
saraxu rendi-dóomal.
15 Fekk na Leween ña* wàcce gaalu Aji Sax
ja, ak waxande wu ndaw wa def liggéeyi wurus
ya. Ñu teg lépp ca kaw doj wu mag wa. Bésub
keroog waa Bet Semes def nañu ay saraxi rendi-
dóomal ak yeneen sarax, ñeel Aji Sax ji.
16 Juróomi kàngami Filisti ya gis nañu loolu
lépp, doora dellu Ekkron ca bés ba.
17 Jëmmi taabi wurus yooyu waa Filisti yónnee
ngir saraxu peyug tooñ, ñeel Aji Sax ji, ay
teraanga la yu bawoo ci kilifay dëkk yii: Asdodd,
benn; Gasa, benn; Askalon, benn; Gaat, benn;
Ekkron, benn.
18 Limu janaxi wurus yi it dëppook limu dëkki
waa Filisti, yi seen juróomi kàngam jiite, dale ko
ci dëkk yi tata wër, ba ci dëkk-dëkkaan yi dara
wërul, ba fi doj wu mag wi ñu tegoon gaalu Aji
Sax ji. Doj waa nga ca toolub Yosuwe waa Bet
Semes ba, ba tey jii.
19 Terewul Yàlla mbugal ñenn ca waa Bet
Semes, ndax dañoo yërndu woon ca biir gaalu

* **6:15** 6.15 Leween ña: Yàlla tànn na ñi bokk ci giirug Lewi doomu Yanqóoba, ñuy jàpple sarxalkat ya ca liggéeyu kër Yàlla ga.

Aji Sax ja. Juróom ñaar fukki nit† la fàdd ca
ñoom. Waa dëkk ba nag di tiislu ndax mbugal
mu réy moomu leen Aji Sax ji teg.
20 Ci kaw loolu waa Bet Semes ne: «Ana ku
mana taxaw fi kanam Aji Sax ji, jii Yàlla ju sell?
Ci kan lanuy yóbbu gaal gi, ba mu sore nu?»
21 Gannaaw gi ñu yebal ay ndaw ca waa
Kiryaat Yarim, ne leen: «Waa Filisti de délloosi
nañu gaalu Aji Sax ji. Tee ngeena dikk, yóbbu ko
seen dëkk?»

7

1 Waa Kiryaat Yarim nag dikk, jëlsi gaalu Aji
Sax ji, yóbbu ko kër Abinadab ca kaw tund wa.
Ñu sellal Elasar, doomam ju góor ngir muy wattu
gaalu Aji Sax ja.

Samiyel jiite na Israyil

2 Gannaaw bés ba ñu yóbboo gaal ga Kiryaat
Yarim, nekk na fa lu yàgg, ba am fa ñaar fukki
at. Waa kër Israyil gépp nag namma dellu ci Aji
Sax ji.
3 Samiyel wax ak waa kër Israyil gépp, ne leen:
«Ndegam seen léppi xol ngeen namma delloo ci
Aji Sax ji, jëleleen fi seen biir tuuri doxandéem
yi, ak tuur yi ñu dippee Astàrt, te ngeen saxal
seen xol ci Aji Sax ji, jaamu ko moom doŋŋ. Su
ko defee mu xettli leen ci waa Filisti.»
4 Ba mu ko defee bànni Israyil génne seen tuur
yi ñu dippee Baal ak Astàrt. Ñuy jaamu nag Aji
Sax ji moom doŋŋ.

† **6:19** 6.19 Ni ñu ko binde ci ebrë manees na koo dégge nii: juróom ñaar fukki nit a dee ci juróom fukki junniy nit.

5 Gannaaw loolu Samiyel ne leen: «Wooleen
Israyil gépp, ñu daje ca Mispa, ma tinul leen Aji
Sax ji.»
6 Ñu daje ca Mispa, tanq ndox, sotti fa suuf, fa
kanam Aji Sax ji. Ñu woor nag bésub keroog,
daldi wax foofa ne: «Noo tooñ Aji Sax ji.» Ca
Mispa la Samiyel doone njiitu Israyil.
7 Ba waa Filisti yégee ne bànni Israyil daje na
ca Mispa, kàngami waa Filisti ya jóg, ngir songi
leen. Bànni Israyil yég ko, am tiitaange ca waa
Filisti.
8 Bànni Israyil ne Samiyel: «Ngalla bu nu
noppee jooytul ci sunu Yàlla Aji Sax ji, ndax mu
wallu nook waa Filisti!»
9 Samiyel jël menn xar mu feragul, defal ko
lépp Aji Sax ji saraxu rendi-dóomal. Mu jooytul
Israyil ci Aji Sax ji, Aji Sax ji nangul ko.
10 Naka la Samiyel di joxe saraxu rendi-dóomal
ba, waa Filisti di jegesi ngir xareek bànni Israyil.
Aji Sax ji dënoo kàddu gu réy, ca kaw waa Filisti
bésub keroog, fëlxe leen, ñu daanu fa kanam
bànni Israyil.
11 Bànni Israyil génne Mispa, dàqi waa Filisti,
duma leen, bay waaja àgg Bet Kar.
12 Gannaaw loolu Samiyel jël aw doj, teg ko ci
diggante Mispa ak fu ñuy wax Sen; mu dippee
doj wi Eben Eser (mu firi doju Wall). Mu ne: «Ba
fii la nu Aji Sax ji wallu.»
13 Waa Filisti nag detteelu, dikkatuñu biir
suufas Israyil. Giiru dundu Samiyel gépp loxol
Aji Sax jaa ngi ci kaw waa Filisti.
14 Dëkk ya Filisti nangu woon ci Israyil daldi
délsi ci seeni loxo; dale ko ca Ekkron ba Gaat.

Israyil nangoo ci waa Filisti suufam sépp. Diggante Israyil ak Amoreen ñi itam di jàmm.
15 Samiyel jiite na Israyil giiru dundam gépp.
16 At mu jotaan day wër diggante Betel ak
Gilgal ak Mispa, di àtte mbiri bànni Israyil, foofu fépp.
17 Gannaaw loolu mu dellu Raama ndax fa la
këram nekkoon, fa la daan àttee Israyil, te fa la tabax sarxalukaay, ñeel Aji Sax ji.

Israyil sàkku na buur

8

Bànni Israyil ñaan na Samiyel buur

1 Ba Samiyel màggatee, ay doomam yu góor
la fal njiiti Israyil.
2 Taaw ba Yowel la tuddoon, ka ca topp di Abya.
Ñoo doon njiit ya ca Beerseba.
3 Doomi Samiyel yu góor ya nag jaaruñu ci
seen tànki baay. Dañoo lajj, topp alal ju lewul, di nangu ay ger, di jalgati dëgg.
4 Ci kaw loolu magi Israyil ñépp daje, dem ca
Samiyel ca Raama.
5 Ñu ne ko: «Góor gi, léegi danga di mag, te
say doom jaaruñu ci say tànk. Kon danga nuy falal buur bu nu jiite, ni ko xeet yépp baaxoo.»
6 Samiyel ñaawlu la ñu ko ne mu falal leen
buur bu leen jiite. Mu diis ko Aji Sax ji.
7 Aji Sax ji ne ko: «Déggalal mbooloo mi te def
li ñu la wax lépp. Du yaw lañu bañ, waaye man mii lañu bañ ma doonati seen buur.

8 Na ñu daan def naka jekk, ba ma leen génnee
Misra ba tey jii, di ma dëddu, di jaamu yeneen
yàlla, noonu rekk lañuy def ak yaw.
9 Kon déggal leen rekk, waaye àrtu leen bu
baax, xamal leen luy doon sañ-sañu buur bu leen
di jiiteji.»

Lu jëm ci sañ-sañu buur

10 Ba loolu amee Samiyel jottli mbooloo, ma
doon sàkku mu falal leen buur, mboolem àrtub
Aji Sax ji.
11 Mu ne: «Buur bi leen di jiiteji nag sañ-
sañam moo di: Seeni doom yu góor lay jël, ngir
tabb leen dawalkati watiiram aki fasam, ñuy
daw jiitu watiiram.
12 Ñoom lay tabb ngir ñu doon njiiti kuréli
junniy dag, mbaa njiiti kuréli juróom fukk.
Ñoom it lay beyloo toolam, di leen góobloo, di
leen sàkkloo ay gànnaayi xareem ak jumtukaayi
watiiram.
13 Seen doom yu jigéen lay jël, def leen ay
njafaan-kati cuuraay, aki toggkat ak lakk-kati
mburu.
14 Seen ngëneeli tool ak tóokëri reseñ ak tooli
oliw, mu jël, jox ay surgaam.
15 Seen pepp ak seen reseñ, fukkeel ba lay jël,
jox ay jawriñam aki surgaam.
16 Seen jaam yu góor it, ak seen jaam yu jigéen,
ak ñi ëpp doole ci seeni waxambaane ak seeni
mbaam, mu jël, jëfandikoo ci liggéeyam.
17 Seeni gàtt, fukkeel ba lay jël, te yeen ci seen
bopp, ay surgaam ngeen di doon.

18 Bu keroogee dingeen ne wóoy ndax buur bi
ngeen falal seen bopp, te bu keroogee Aji Sax ji
du leen wallu.»
19 Mbooloo ma nag lànk, déggaluñu Samiyel,
xanaa ne ko: «Ndokk! Buur daal lanuy am,
20 nun itam, ba mel ni xeet yépp. Sunu buur a
nuy yilif, dox, jiite nu, di nu xareel sunuy xare.»
21 Samiyel déglu la mbooloo ma wax lépp, ba
noppi yegge ko Aji Sax ji.
22 Aji Sax ji ne ko: «Déggal leen rekk, te falal
leen buur.» Samiyel nag ne bànni Israyil: «Baax
na, demleen ñibbi, ku nekk ca dëkkam.»

Lii mooy jaar-jaari Sóol

9

Sóol doxi na yónnent

1 Jenn waay la woon ju bokk ci giirug Beñamin,
ñu di ko wax Kis. Abyel ay baayam; Abyel, Seror
ay baayam; Seror, Bekorat ay baayam; Bekorat,
Afiya Beñamineen ba di baayam. Kis ku am
daraja la woon.
2 Mu am doom ju ñuy wax Sóol*; xalelu góor
bu góorayiw, ba kenn dàqu ko ci bànni Israyil,
sut ñépp taxawaay.
3 Mu am bés mbaam yu jigéen yu Kis, baayu
Sóol, réer. Kis ne Sóol: «Àndal ak kenn ci surga
yi, nga seetali ma mbaam yi.»
4 Ba loolu amee Sóol ak surgaam jaare tundi
Efrayim, teg ca diiwaanu Salisa, gisuñu leen. Ñu

* **9:2** 9.2 Sóol: am na ñu ko gëna xam ci turu Talut.

jàll ba ca diiwaanu Saalim, dara. Ñu walbatiku
jaaraat diiwaanu Beñamin, gisuñu leen.

5 Ba ñu àggee diiwaanu Cuuf, Sóol ne surgaam
ba mu àndal: «Ayca nu ñibbi, lu ko moy nun la
sama baay di xalaat, fàtte mbaam yi.»
6 Surga ba ne ko: «Xanaa lenn; genn góoru
Yàllaa ngi ci dëkk bii, ku ñu naw la. Lépp lu
mu wax, dara du ci fanaan àll. Nan fa dem kay,
jombul mu xamal nu dara ci sunu yoon wi.»
7 Sóol ne surgaam: «Waaw, bu nu demee, lu
nuy jox góor gi? Mburu mi woon ci sunuy mbuus
jeex na, amunu dara lu nu yóbbul góoru Yàlla gi.
Leneen lu nu am?»
8 Surga bi dellu ne Sóol: «Xanaa donju xaalis
sii ma yor. Naa ko ko jox boog, mu won nu sunuw
yoon!»
9 Bu jëkkoon nag ci Israyil ku daan leerluji ci
Yàlla da naan: «Nan dem ca giskat ba,» ndax ku
ñuy wooye yonent tey, booba, ab giskat lañu ko
daan wooye.
10 Ci kaw loolu Sóol ne surgaam: «Wax nga
dëgg. Kon nan dem.» Ñu jubal ca dëkk ba góoru
Yàlla ga nekk.
11 Naka lañu yéeg tund wa, jëm ca dëkk ba,
daldi taseek janq ju ca jóge, di rooti. Ñu laaj
leen ne leen: «Góorug giskat bi fii la féete?»
12 Ñu ne leen: «Waaw, mu ngi fii ngeen jublu,
waaye gaawleen de; ndax tey jii la dikk ci dëkk
bi, ngir sarax su waa dëkk bi xewle tey ca bérabu
jaamookaay ba.
13 Bu ngeen di àgg biir dëkk bi rekk, dal ko
fay fekk, bala moo dem jaamookaay ba, ca sarax

sa. Waa dëkk bi duñu lekk mukk te dikkul, ndax mooy ñaan ci sarax si. Bu noppee, ñi ñu woo doora lekk. Kon demleen gaaw, ndax nëgëni fa ngeen koy fekk.»

Sóol gis na Samiyel

14 Ba loolu amee ñu dem bay dugg ca biir dëkk
ba, yem ca Samiyel, muy dikk, dajeek ñoom, jëm ca jaamookaay ba.
15 Fekk na balaa Sóol di ñëw, Aji Sax ji déey na
Samiyel bés ba jiitu, ne ko:
16 «Nëgëni ëllëg maa ngi lay yónnee waa ju
dëkk diiwaanu Beñamin. Nanga ko diw, fal ko, ngir mu yilif Israyil, sama ñoñ, ba xettli sama ñoñ ci waa Filisti. Maa geesu sama ñoñ, ndax seeni yuux àgg na fi man.»
17 Naka la Samiyel séen Sóol, Aji Sax ji wax ko,
ne ko: «Waa jii laa la wax. Kii mooy yor sama ñoñ.»
18 Sóol dikk ba ca Samiyel, fa tollook bunt dëkk
ba, ne ko: «Góor gi, baal ma tegtal ma kër giskat bi.»
19 Samiyel ne Sóol: «Man maay giskat bi.
Doxal jiitu, nu dem ca jaamookaay ba. Yeen ak man ay bokk lekk tey. Bu subaa mboolem li ub sa bopp, dinaa la ko wax, door laa yiwi.
20 Mbaam yi nga réerle bëkk-démb, bu ci am
benn xalaat, ndax feeñ nañu. Te sax, mboolem lu bakkane ci Israyil, xanaa du yaay boroom, yaak sa waa kër baay?»
21 Sóol ne ko: «Xanaa du man Beñamineen bi
gëna néewle giir ci Israyil, sama làng gëna néew ci mboolem làng yi séq giirug Beñamin? Lii nga may wax, lu mu doon?»

22 Samiyel daldi ànd ak Sóol ak surgaam,
yóbbu leen ba ca biir néegu bernde ja. Mu beral
leen nag jataay ca kanam mbooloo, ma ñu woo,
te ñu wara tollu ci fanweer.
23 Samiyel ne toggkat ba: «Indil ma ndawal li
ma la joxoon, te noon la, nga ber ko.»
24 Toggkat bi yékkati tànk baak la mu àndal,
teg ko ca kanam Sóol. Samiyel ne ko: «Lii, lañu
beroon, tegal sa kanam, te lekk. Moom lañu la
dencal ci ndaje mii ma woo askan wi.» Noonu la
Sóol bokke ak Samiyel lekk bésub keroog.
25 Gannaaw loolu ñu jóge ca jaamookaay ba,
dellu ca dëkk ba. Ba ñu demee kër ga, Samiyel
diisook Sóol ca kaw taax ma.

Samiyel diw na Sóol, fal ko

26 Ba ñu jógee ca ëllëg sa, bët a ngay waaja
set. Samiyel woo Sóol ca kaw taax ma, ne ko:
«Fabul, ma yiwi la.» Sóol fabu, ànd ak Samiyel,
ñu génn ñoom ñaar.
27 Naka lañu dem bay bëgga génn dëkk ba,
Samiyel ne Sóol: «Neel surga bi, mu jiitu nu.»
Mu wax ko surga ba, mu jiitu leen. Samiyel
neeti Sóol: «Yaw, taxawal fii tuuti, ma dégtal la
kàddug Yàlla.»

10

1 Ba loolu amee Samiyel jël njaqal diwu oliw lu
ndaw, sotti ko ci kaw boppu Sóol, fóon ko, ne ko:
«Aji Sax ji diw na la déy, ngir fal la njiitu ñoñam.
2 Gannaaw boo teqlikook man, dinga dajeek
ñaari góor ca wetu bàmmeelu Rasel ca Celca ca
diiwaanu Beñamin. Dinañu la wax ne la mbaam
ya nga seeti woon feeñ nañu. Te sax sa baay

xalaatatul mbaam yi, yeena ko jaaxal. Ma nga naan: “Ana nu may def ak sama doom ji?”
3 Boo fa jógee, jubalal ba jot garab gu mag ga
ca Tabor. Ñetti góor dinañu fa dajeek yaw, di màggali Yàlla ca Betel; kenn ka gàddu ñetti tef, keneen ka ŋàbb ñetti kàmpi mburu, ka ca des yor mbuusum biiñ.
4 Dinañu la nuyu, may la ñaari mburu; nga
nangoo ko ca seeni loxo.
5 Bu loolu weesee nanga dem ba ca Gibeya
Eloyim, fa dalub xarekati Filisti ya nekk. Booy jub dëkk ba, dinga dajeek kurélu yonent yu jóge ca bérabu jaamookaay ba, aw nit jiitoo leen powum tabalaaki toxoro, ak ñaari xeeti xalam, yonent ya di waxe ni yonent*.
6 Su ko defee Noowug Aji Sax jee naa milib ci
sa kaw, ngay waxandoo ak ñoom, soppiku, doon keneen nit.
7 Bu la firnde yooyu dikkalee rekk, xamal ne
Yàllaa ngi ànd ak yaw. Su boobaa, lu bés bi laaj, def ko.
8 Léegi doxal jiitu ma Gilgal. Maa ngi noonu
di la fekksi, ngir rendi fa saraxi rendi-dóomal, sarxe fa saraxi cant ci biir jàmm. Juróom ñaari fan nag ngay négandiku, ba ma fekksi la fa, xamal la looy def.»

Noowug Yàlla gane na Sóol

---

* **10:5** 10.5 waxyu: wax lay doon, ju Yàlla déey ab yonent, mu di ko biral ci ndigalal Yàlla. Leeleeg bu ab yonent tolloo ci biral waxyu, day mel ni ku daanu leer.

9 Naka la Sóol bàyyikoo ca Samiyel, walbatiku,
Yàlla daldi soppi xelam. Firnde yooyu yépp nag
matandoo ca bés ba.
10 Ba Sóol ak surgaam àggee Gibeya, kurélu
yonent yaa ne pemm, dajeek moom. Noowug
Yàlla ne milib ca kaw Sóol, muy waxandoo ak
ñoom ay waxyu.
11 Ci kaw loolu mboolem ña xamoon Sóol
démb ak bëkk-démb, daldi yem ci moom, mu
ànd ak yonent ya di wax ay waxyu. Nit ña naan
ca seen biir: «Waaw, Sóol doomu Kis jii, lu ko jot
nii? Sóol it ci yonent yi laa?»
12 Jenn waay ju fa dëkk ne: «Yii yonent sax,
ci ngéru kan lañu bokk?» Ca lañu jóge, def ko
waxin naan: «Sóol it ci yonent yi laa?»
13 Sóol biral ay waxyu ba noppi daldi dem ca
bérabu jaamookaay ba.
14 Ci kaw loolu baayu Sóol bu ndaw laaj Sóol
ak surgaam, ne leen: «Fu ngeen demoon?» Sóol
ne ko: «Mbaam yi lanu seeti woon, gisunu dara,
nu dem ca Samiyel.»
15 Baayam bu ndaw ne ko: «Wax ma boog lu
leen Samiyel wax.»
16 Sóol ne ko: «Samiyel da noo biralal ne
mbaam ya feeñ na.» Mbirum nguur ma ko
Samiyel wax nag, Sóol waxu ko baayam bu
ndaw.

Yàlla feddli na palug Sóol

17 Gannaaw loolu Samiyel woolu askanu Israyil
ca Aji Sax ji ca Mispa.
18 Mu wax bànni Israyil, ne leen: «Aji Sax ji
Yàllay Israyil dafa wax ne: “Man maa génne

Israyil Misra. Maa leen xettli ca waa Misra ak mboolem buur ya leen notoon.
19 Waaye tey yeena dëddu seen Yàlla, ji
leen musal ci mboolem seeni loraange ak seeni njàqare. Yeena ko ne: ‘Falal buur ci sunu kaw daal!’ Léegi nag taxawleen fi kanam Aji Sax ji, giir ak giir, làng ak làng.”»

20 Ba Samiyel wooyee giiri Israyil yépp, ñu
dikk, giirug Beñamin moo génn.
21 Mu woo giirug Beñamin, làng ak làng, làngu
Matiri génn, Sóol doomu Kis génne ca. Ñu seet Sóol, gisuñu ko.
22 Ñu laajaat Aji Sax ji, ne ko: «Ndax keneen
da fee ñëw?» Aji Sax ji ne: «Mu ngi nii, mu ngi làqu ci biir denc bi.»
23 Ñu daw jële Sóol foofa, mu taxaw ca biir
mbooloo ma, sut ñépp.
24 Samiyel wax ak mbooloo mépp, ne leen:
«Yeena gis ki Aji Sax ji taamu? Kenn melul ni moom ci mbooloo mi mépp.» Mbooloo ma mépp àddu ca kaw ne: «Buur, guddalu fan!»
25 Samiyel nag xamal mbooloo ma sañ-sañu
buur. Mu bind ko cib téere, teg ca kanam Aji Sax ji. Ba mu ko defee Samiyel yiwi mbooloo mépp, ku nekk ñibbi këram.

26 Sóol itam ñibbi këram ca Gibeya, jàmbaari
góor yi ci Yàlla xiir, ànd ak moom.
27 Terewul mu am ay nit ñu tekkiwul dara di
wax, naan: «Ana nan lanu waa jii di xettlee?» Ñooñu sewal ko, yótuñu ko jenn teraanga. Sóol nag ne cell.

11

Sóol jéngu na

1 Nayas Amoneen ba moo dikkoon, gaw dëkk
ba ñu naan Yabes ca Galàdd. Waa Yabes gépp
wax ak moom, ne ko: «Ngalla digool ak nun
jàmm, te nu nangul la.»
2 Nayas Amoneen ba ne leen: «Ni may digook
yeen daal, mooy nii: luqi seen bëtu ndijoor yeen
ñépp, ba Israyil gépp torox.»
3 Magi Yabes ne ko: «May nu juróom ñaari fan,
nu yebal ay ndaw ci Israyil gépp. Su amul kenn
ku nu wallu, nu dikk, fekksi leen.»
4 Ba ndaw ya dikkee Gibeya, ga Sóol dëkk, ba
xamle mbir ma, waa dëkk ba di dégg, ñoom
ñépp a yuuxu, di jooy.
5 Ci biir loolu Sóol ne tëll, jiital ay nagam, jóge
tool ya. Mu ne: «Lu nit ñi xewle bay jooy nii?»
Ñu nettali ko kàdduy waa Yabes.
6 Naka la Sóol dégg kàddu yooyu, Noowug
Yàlla ne milib ca kawam, mer ma ne jippét tàkk.
7 Mu rey ñaari nag, dog ko, yóbbante ko ay
ndaw, yónnee ko Israyil gépp. Mu ne leen:
«Képp ku toppul Sóol ak Samiyel, nii lees di def
ay nagam.» Ba loolu amee tiitaange ju sababoo
ci Aji Sax ji dal ca kaw askan wa, ñu sàqeendoo,
di benn bopp.
8 Ba Sóol nemmikoo limu góori Israyil ca Beseg,
ñetti téeméeri junni lañu (300 000), waa Yuda di
fanweeri junni (30 000).
9 Ñu wax nag ndaw ya jóge Yabes Galàdd, ñu
jottli seen waa dëkk ba ne leen, ca ëllëg sa bu

jant bi tàngee, dees na leen wallu. Ndaw ya dem,
àgge ko waa Yabes, waa Yabes bég.
10 Ñu wax Amoneen ña, ne leen: «Ëllëg dinanu
dikk, fekksi leen.»
11 Ca ëllëg sa Sóol séddale mbooloom xareem
ñetti kurél. Ba ñu tolloo ci wattub njël, ñu dugg
biir dalu Amoneen ña, di leen duma ba jant bi
tàng. Ña ca rëcce daldi tasaaroo ba ñaar sax
àndatuñu.
12 Mbooloo ma ne Samiyel: «Ana ku noon:
“Ndax Sóol ay falu ci sunu kaw?” Indileen
ñooñu, nu rey leen!»
13 Sóol ne leen: «Deesul rey kenn kay bésub
tey jii, ndax bésub tey Aji Sax jee indi wall fi
Israyil.»
14 Ci kaw loolu Samiyel ne mbooloo ma:
«Ñëwleen nu dem Gilgal, ba feddli pal gi.»
15 Mbooloo ma mépp dem Gilgal, ñu fal Sóol
buur foofa, fa kanam Aji Sax ji ca Gilgal*. Ñu
sarxe fa saraxi cant ci biir jàmm fa kanam Aji
Sax ji, Sóol ak bànni Israyil gépp bànneexoo fa
bànneex bu réy.

12

Samiyel wàcc na

1 Ba loolu weesee Samiyel wax Israyil gépp ne
leen: «Mu ngoog, nangul naa leen li ngeen ma
wax lépp, ba falal leen buur.

* **11:15** 11.15 Li tax ñu ne fa kanam Aji Sax ji mooy Gilgal dafa amoon bérabu jaamookaayu Aji Sax ji.

2 Léegi Buur a ngii jiite leen. Man nag màggat
naa ba weex tàll, te samay doom a ngii ci seen
biir. Maa leen jiite, ba may ndaw ba tey jii.
3 Maa ngii! Seedeleen sama jépp tuuma fi
kanam Aji Sax ji ak ki mu fal. Ana ku ma masa
jël nagam, mbaa ma jël mbaamam? Ana ku ma
masa lekk àqam, mbaa ma néewal ko doole?
Ana ci kan laa masa nangoo alalu ger, ba nëpp-
nëppal lu mu def. Lu ci am rekk, waxleen, ma
fey ko.»
4 Ñu ne ko: «Lekkoo sunu àq, néewaloo nu
doole. Masoo nangu lenn itam ci loxol kenn.»
5 Samiyel ne leen: «Kon Aji Sax ji seede na ci
seen biir, ki mu fal it seede tey jii, ne gisuleen
lenn ci sama loxo.» Ñu ne ko: «Seede na ko!»
6 Samiyel ne mbooloo ma: «Aji Sax ji moo
jëfoo Musaa ak Aaróona, ba génne seeni maam
réewum Misra.
7 Kon nag taxawleen, ma layook yeen fi kanam
Aji Sax ji, ci mboolem njekk gu leen Aji Sax ji
defal, yeen ak seeni maam.

8 «Gannaaw jamono ja Yanqóoba demee
Misra, seeni maam a yuuxu, woo Aji Sax ji wall,
Aji Sax ji yebal Musaak Aaróona, ñu génne seeni
maam Misra, dëël leen bérab bii.
9 Seeni maam nag ñoo fàtte seen Yàlla Aji Sax
ji, ba tax mu teg leen ca loxol Sisera njiitu xareb
dëkk ba ñuy wax Àccor, ak ca loxol waa Filisti,
ak ca loxol buuru Mowab, ñooña doon xareek
ñoom
10 Seeni maam jooy ko Aji Sax ji, ne: “Bàkkaar
nanu de, nde noo wacc Aji Sax ji, di jaamu tuur yi

ñu naan Baal ak Astàrt. Waaye rikk xettli nook
sunuy noon, nu jaamu la.”
11 Aji Sax ji yebal Yërubaal*, teg ca Bedan†, teg
ca Yefte, teg ma ca, man Samiyel, daldi leen xettli
ci seen noon yi leen séq, ba ngeen dëkke jàmm.
12 Waaye ba ngeen gisee Nayas, buurub
Amoneen ña jëm ca seen kaw, yeena ma ne:
“Buur bu nu jiite daal lanu bëgg.” Te Aji Sax
ji seen Yàlla di seen buur.
13 Léegi nag buur bi ngeen taamu, di ko sàkku,
mu ngi nii. Mu ngoog, Aji Sax ji fal na buur bu
leen jiite.
14 Su ngeen ragalee Aji Sax ji, jaamu ko, déggal
ko, baña gàntal ndigalu Aji Sax ji, yeen ak seen
buur yépp ay topp seen Yàlla Aji Sax ji.
15 Waaye kat, su ngeen bañee déggal Aji Sax
ji, di gàntal ndigalal Aji Sax ji, loxol Aji Sax jaa
ngi ci seen kaw na mu nekke woon ca seen kaw
maam ya.
16 «Léegi nag taxawleen ba gis jaloore ju réy
jii Aji Sax jiy def, ngeen teg ci bët.
17 Du nu ngi ci ngóobum bele tey? Dinaa ñaan
ci Aji Sax ji, mu dënu, taw. Su boobaa dingeen
xam xéll ne ba ngeen sàkkoo buur, lu bona bon
ngeen def, Aji Sax ji seede.»
18 Ci kaw loolu Samiyel ñaan ci Aji Sax ji, Aji
Sax ji dënu, taw ca bés ba. Mbooloo ma mépp
nag ragal lool Aji Sax ji ak Samiyel.
19 Ba loolu wéyee mbooloo ma mépp ne
Samiyel: «Ngalla sang bi, ñaanal nu ci sa Yàlla

* **12:11** 12.11 Yërubaal mooy Sedeyoŋ ba tey. Seetal *Njiit ya* 6—8.
† **12:11** 12.11 Bedan: am na ñu jàpp ne mooy Barag. Seetal *Njiit ya* 4.

Aji Sax ji, nu baña dee, ndax la nu bàkkaaroon
lépp, yokkati nanu ci mbon gu tollu ni di sàkku
buur.»
20 Samiyel ne mbooloo ma: «Buleen tiit; dëgg
la, yeena def googu mbon gépp, waaye fexeleen
rekk ba baña dëddu Aji Sax ji, te ngeen jaamoo
Aji Sax ji seen léppi xol.
21 Buleen dëddu mukk, ndax su boobaa topp
ag neen lay doon; lu dul jariñe, du xettlee, ndax
tuur yi kat, neenug neen la.
22 Aji Sax ji moom turam wu màgg wi tax na
du wacc ñoñam, ndax Aji Sax ji la soob, mu def
leen ñoñam.
23 Man nag, yàlla tere may tooñ Aji Sax ji, di
leen noppee ñaanal. Te it dinaa leen won yoon
wi baax te jub:
24 ngalla fexeleen rekk ba ragal Aji Sax ji, te
ngeen dëggu ci jaamoo ko seen léppi xol, ndax
dangeen di xool ci jaloore yu yéeme yi mu leen
defal.
25 Waaye su ngeen saxee ci def lu bon, yeen ak
seeni buur ay bokk sànku.»

13

Sóol tooñ na

1 Sóol ci boppam làqoon na ay at, ba muy falu
buur; mu falu jiite Israyil ñaari at*.
2 Ci kaw loolu mu tànn ñetti junniy nit ci
Israyil; ñaari junniy nit ñuy nekk ak moom ca
Migmas ak ca tundi Betel, ak junniy nit ñu nekk

* **13:1** 13.1 Sóol falu na ñaari at bala ñoo tànn Daawuda, mi koy wuutu. Seetal ci 16.13 ak *Jëf ya* 13.21.

ak Yonatan doomu Sóol ca Gibeya gu Beñamin.
Ña ca des mu yiwi leen, ñu ñibbi seeni xayma.
3 Yonatan nag song dalub waa Filisti ca Geba.
Waa Filisti yég ko. Ba mu ko defee Sóol wal-lu liit
ga ca réew ma mépp, ne: «Na ko Ebrë yi dégg!»
4 Ñu yégal Israyil gépp la xew ne leen: «Sóol
song na dalub waa Filisti, ba tax waa Filisti jéppi
bànni Israyil.» Gàngoor ga daldi daje, topp ca
gannaaw Sóol ca Gilgal.
5 Ci biir loolu waa Filisti daje ngir xareek
Israyil. Ña ngaak ñetti junniy† watiiri xare ak
juróom benni junniy gawar, xarekat ya bare, mel
ni feppi suufas géej. Ñu dem dali ca Migmas, ca
penkub Bet Awen.
6 Niti Israyil nag gis diggante bu metti bi ñu
tollu ndax na ñu tance seen gàngoor ga. Ñu dem
làquji ci ay xunteek ay dédd ak ay doj, aki seyaan
aki kàmb.
7 Am na sax ay Ebrë yu jàll dexu Yurdan, wuti
réewum Gàdd ak Galàdd. Fekk na Sóol a nga ca
Gilgal ba tey. Mbooloom xareem ma mépp nekk
faak moom, di pat-pati ndax tiitaange.
8 Mu négandiku juróom ñaari fan, diir ba ko
Samiyel àppaloon. Waaye taxul Samiyel agsi
Gilgal. Mbooloo ma tàmbalee dëddu Sóol, di
tasaaroo.
9 Ba loolu amee Sóol ne: «Indil-leen ma saraxu
rendi-dóomal bi, ak saraxu cantu biir jàmm bi.»
Ñu indil ko, mu daldi def saraxu rendi-dóomal
bi.

† **13:5** 13.5 3 000: mooy lim bi ñu siiwal ni ñu ko tekkee ci làkku gereg ak yeneen làkk.

10 Naka la def saraxu rendi-dóomal bi ba sottal
rekk, Samiyel ne jaas. Sóol génn gatandu ko, ngir
nuyu ko.
11 Samiyel ne ko: «Loo def nii?» Sóol ne ko:
«Man kat damaa gis mbooloo mi dëddu ma, di
tasaaroo, te yaw it dikkoo bésu àpp bi. Rax ci
dolli waa Filistee nga daje ca Migmas.
12 Ma noon, waa Filisti dinañu ma songsi Gil-
gal, te sàkkooguma ndimbalu Aji Sax ji. Looloo
ma taxa sàcc sama bopp rekk, ba def saraxu
rendi-dóomal bi.»
13 Samiyel ne Sóol: «Ag ndof nga def, ndax
jëfewuloo santaane bi la sa Yàlla Aji Sax ji
santoon. Soo ko defoon, Aji Sax ji dina saxal sa
nguur ci kaw Israyil ba fàww.
14 Léegi nag sa nguur du wéy; Aji Sax ji sàkkul
na boppam ki xolam jubool, te fal na ko njiitu
ñoñam, ndax yaa sàmmul li Aji Sax ji santaane.»
15 Ba mu ko defee Samiyel bàyyikoo Gilgal,
dem Gibeya gu Beñamin. Sóol nag wañ ñi mu
àndal, ñu tollu ci juróom benni téeméeri góor.

Yonatan def na njàmbaar

16 Sóol ak doomam Yonatan, ak gàngoor ga ànd
ak ñoom ña nga dal ca Geba ‡ gu Beñamin, waa
Filisti dal ca Migmas.
17 Ci biir loolu genn gàngooru yàqkat def ñetti
kurél, jóge ca dalub waa Filisti. Genn ga jubal
bëj-gànnaar, aw yoonu Ofra ca diiwaanu Suwal,
18 ñaareel ga jubal sowu ca Bet Oron, ñetteel
ga jëm penku ca tund ya tiim xuru Ceboyim, fa
féeteek màndiŋ ma.

‡ **13:16** 13.16 Geba: seetal ci 13.3.

19 Booba nag benn tëgg amul woon ca réewum
Israyil ba mu daj, ndax waa Filisti dañu noon: Bu
Ebrë yi sàkk ay saamar aki xeej.
20 Moo tax bànni Israyil gépp, ku ci bëggoona
nàmmlu sa ngajju mbaa sa daba, mbaa sa
sémmiñ, mbaa sa sawta, doo man lu moy dem
ca tëggi waa Filisti.
21 Ku ci nekk, saa yu sa ngajju dayee, mbaa sa
daba, ñaari ñetteelu siikal nga koy daasloo, njég
gu jafe, tollook ñaari ñetteelu dogu xaalis. Boo
dee daaslu ab roqub ñetti càq, mbaa sémmiñ,
mbaa ngay jubbantilu catal ràbbu, genn-wàllam
ngay fey.
22 Looloo tax keroog bésub xare ba, du benn
xarekat bu ànd ak Sóol ak Yonatan, te yor saamar
mbaa xeej ci loxoom. Mennum Sóol rekk a ci
amoon, mook doomam Yonatan.
23 Ci biir loolu ab kurélu xarekati waa Filisti
dem, taxawi ca jàllukaayu Migmas ba.

14

Yonatan song na waa Filisti

1 Ci fan yooyu Yonatan doomu Sóol wax surga
ba koy gàddul ngànnaayam, ne ko: «Kaay nu
dem ba ca gàngooru Filisti ga ca wàlla.» Baayam
nag, waxu ko ci dara.
2 Fekk na baayam a nga dal fa Gibeya yem,
ca ker garabu gërënaat ga ca Migron. Mbooloo
ma ànd ak moom tollu ci juróom benni téeméeri
góor.
3 Axiya ma nga fa woon, sol xar-sànnim
sarxalkat. Axiya mooy doomu Ayitub, mi bokk

ak Ikabot seen baay Fineyas; Fineyas moomu, Eli, sarxalkatu Aji Sax ja ca Silo, mooy baayam. Mbooloo ma nag yéguñu ne Yonatan dem na.
4 Poot ba Yonatan jaare, wuti dalub waa Filisti,
ñaari doj yu mag a sampe woon, séq ko. Ñu dippee wenn doj wa Boses, weneen wa di Sene.
5 Wenn doj waa nga sampe wetu bëj-gànnaar,
janook Migmas, wa ca des sampe wetu bëj-saalum, janook Geba*.
6 Yonatan ne gàddukatu gànnaayam: «Ayca
nu dem ba ca dalub yéefar yee. Jombul Aji Sax ji defal nu yiw, ndax dara du tee Aji Sax ji maye ndam, nu bareek nu néew.»
7 Ba loolu amee gàddukatu gànnaayam ne ko:
«Ayca, loo namm rekk, sang bi, yaw laa àndal ba jeex tàkk.»
8 Yonatan ne ko: «Ayca nu dem ba ca ñoom,
feeñu leen.
9 Bu ñu nu nee: “Taxawleen foofu, ba nu fekksi
leen,” nu yem fa, bañ leena fekki.
10 Waaye bu ñu nee: “Ayca, dikkleen,” nu daldi
dem te xam ne Aji Sax jee leen teg ci sunu loxo. Nan def loolu ab takk.»
11 Ba loolu amee ñu feeñuji dalub waa Filisti,
ñoom ñaar ñépp. Waa Filistee nga naan: «Xoolleen! Ay Ebraa ngay génne pax ya ñu làqu woon.»
12 Ci kaw loolu waa dal ba ne Yonatan ak
gàddukatu gànnaayam: «Ée, dikkleen rekk, nu xamal leen lu tuut.» Yonatan ne gàddukatu gànnaayam: «Dikkal, topp ci man. Aji Sax ji teg na leen ci loxol Israyil.»

* **14:5** 14.5 Geba: seetal ci 13.3.

13 Yonatan ñalgu ca kaw tund wa, gàddukatu
gànnaayam topp ko. Yonatan a ngay jam, waa
Filisti di daanu, gàddukatu gànnaayam ba di
leen jekkli ca gannaawam.
14 Cong mu jëkk mooma Yonatan song, mook
gàddukatu gànnaayam, lu tollook ñaar fukki
góor lañu ca tëral ci dénd bu wara tollook xëyu
nag.
15 Ci kaw loolu tiitaange dajal dal baak àll ba
ko wër, ak mbooloo ma mépp; muy dal ba, di
kuréli yàqkat ya. Rax ca dolli suuf sa yëngu,
muy tiitaange lu Yàlla wàcce.
16 Fekk na ay jongrukati Sóol a nga tollu ca
Gibeya gu Beñamin. Ñu jekki séen gàngooru
Filisti gay raj-rajloo, fu ne ñu jëm fa.
17 Sóol ne ña ànd ak moom: «Wooteleen, ba
xam ku jóge ci nun.» Ñu woote, Yonatan ak
gàddukatu gànnaayam wuute.
18 Sóol ne Axiya sarxalkat ba: «Indil gaalu
Yàlla gi.» Bésub keroog gaalu Yàlla gaa ngaak
bànni Israyil.
19 Naka la Sóol di wax ak sarxalkat bi, coow la
ca dalub waa Filisti gëna jolli. Sóol ne sarxalkat
bi: «Ah, bàyyi ko sax.»
20 Ba mu ko defee Sóol ak gàngoor ga ànd ak
moom gépp daje, dem ca xare ba. Gisuñu lu moy
waa Filisti ne kër-kër, ne këpp, di jamante seeni
saamar.
21 Ci biir loolu Ebrë yi nangul woon waa Filisti
démb ak bëkk-démb te nekkandook ñoom ca
dal baak fa ko wër fépp sax, ne waññet, faraat
ak seen bokki bànni Israyil ya ànd ak Sóol ak
Yonatan.

22 Mboolem bànni Israyil ya làqu woon ca
tundi Efrayim dégg ne waa Filisti daw nañu.
Ñoom it ne leen dann ca xare ba.
23 Noonu la Aji Sax ji maye Israyil ndam bésub
keroog, xare bay law, ba ca wàlla Bet Awen.

Sóol wax na lu ëpp

24 Bésub keroog mbooloom Israyil jàq nañu,
ndax ngiñ lu Sóol teg ci seen kaw, ne: «Képp ku
lekk fii ba ngoon te feyooguma ci samay noon,
yal na alku.» Mbooloo ma mépp, kenn sexu ca
dugub.
25 Ci kaw loolu waa réew ma mépp dem ba ca
gott ba. Fekk na ag lem a nga fa ca suuf.
26 Ba mbooloo ma duggee ca biir gott ba,
yemuñu ca lu moy lem jay xelli, waaye kenn
sàkku ci, jëme ci gémmiñam, ndax ragal ngiñ
la.
27 Yonatan nag yégul woon ngiñal baayam la
mu teg mbooloo ma. Mu tàllal yet wa ca loxoom,
capp cat la ca lem ja, sex, bët ya daldi leer.
28 Kenn ca mbooloo ma ne ko: «Aa! Ngiñ lii
de, sa baay giñoon na ko ci kaw mbooloo mi, ne:
“Képp ku lekk tey, yal na alku,” moo tax mbooloo
mi néew doole.»
29 Yonatan ne: «Sama baay de yàqal na
mbooloo mi. Xool-leen rekk ni samay bët leere
ndax lem sii ma ñam!
30 Astamaak bu mbooloo mi lekkoon tey ci lël
ja ñu nangoo ci noon yi! Du ci la jéllu waa Filisti
doon gëna réy a waay?»
31 Bésub keroog bànni Israyil a dumaa waa
Filisti ca Migmas ba ca Ayalon. Bànni Israyil
sonn lool nag.

32 Ba loolu amee ñu sëxëtoo lël ja, jël ca gàtt
yaak nag ya ba ca wëllu ya, tër ca suuf, boole
yàpp waak deret ja, lekk.
33 Ñu yegge ko Sóol, ne ko: «Mbooloo ma kat
a nga nee, di moy Aji Sax ji, di lekk yàpp wu ànd
ak deretam.» Sóol ne: «Yeenaka fecci kóllëre!
Béraŋal-leen ma fii aw doj wu mag léegi.»
34 Gannaaw loolu mu joxe leneen ndigal, ne:
«Tasaarooleen ci biir mbooloo mi, ne leen ñu
indi fii ñoom ñépp seeni nag ak seeni gàtt. Fii
lañuy rendee jur gi, door koo lekk. Su ko defee
duñu moy Aji Sax ji, di lekk yàpp wu ànd ak
deretam.» Mbooloo mépp daldi dikk guddig
keroog, ku nekk akaw nagam. Ñu rendi foofa.
35 Sóol daldi fay tabax ab sarxalukaay, ñeel Aji
Sax ji. Boobu sarxalukaay la jëkka tabax ñeel Aji
Sax ji.

Bànni Israyil jot na Yonatan

36 Ba loolu amee Sóol ne: «Nan toppi waa
Filisti ci guddi gi, nu sëxëtoo seen alal ba bët set,
te bunu ci bàyyi kenn, mu dund.» Mbooloo ma
ne ko: «Loo bëgg rekk, defal!» Sarxalkat ba nag
ne ko: «Nanu ko jëkka diis Yàlla fii.»
37 Sóol laaj Yàlla ne ko: «Ndax ma topp waa
Filisti? Ndax dinga leen teg ci loxol Israyil?»
Bésub keroog nag Yàlla tontuwul.
38 Sóol ne: «Yeen njiiti mbooloo mi yépp,
dikkleen fii, nu seet ba gis bàkkaarub tey jii, lu
mu doon.
39 Ndax giñ naa ci Aji Sax jiy dund, wallukatub
Israyil, bu doon sax lu sama doom Yonatan ci

boppam def, dee rekk ay àtteem.» Mbooloo
mépp, kenn tontuwu ko.
40 Mu ne bànni Israyil gépp: «Taxaweleen
nee, maak sama doom Yonatan, nu taxawe nii.»
Mbooloo ma ne Sóol: «Loo bëgg rekk, defal.»
41 Sóol ñaan ci Aji Sax ji, ne ko: «Yaw Yàllay
Israyil, ngalla xamleel liy dëgg.» Ñu daldi tegoo
bant, mu dal ci kaw Yonatan ak Sóol, mbooloo
ma wàcc.
42 Sóol ne: «Tegal-leen nu bant sama diggan-
teek Yonatan.» Ñu tegal leen, mu dal ca doomam
Yonatan.
43 Sóol ne Yonatan: «Wax ma loo def.» Yonatan
ne ko: «Aylayéwén maa ñam tuuti ca lem, ja ma
cappe sama catu yet wi ma yoroon ci sama loxo.
Maa ngi, naa dee!»
44 Sóol ne ko: «Na ma Yàlla teg mbugal mu
gëna tar, waaye yaw Yonatan dinga dee déy!»
45 Mbooloo ma nag ne Sóol: «Lan? Yonatan
dee, moom mi may Israyil ndam lu réy lii?
Xalaateesu ko moos! Giñ nanu ci Aji Sax jiy dund,
du lenn luy rote ci kawaru boppu Yonatan sax,
dal fi suuf, ndax Yàlla la àndal def lii tey.» Noonu
la mbooloo ma jote Yonatan, ba deewul.
46 Ba loolu wéyee Sóol noppee dàq waa Filisti,
waa Filisti dellu ca seenum réew.

Sóol am na ndam

47 Gannaaw ba Sóol feddlee nguuram ca Is-
rayil, xare naak seen noon ya leen wër yépp:
Mowabeen ñaak Amoneen ñaak Edomeen ñaak
buuri waa Soba, ak waa Filisti. Mboolem fu mu
walbatiku rekk, moo daan.

48 Njàmbaar la xaree, duma Amalegeen ña, ba
musal Israyil ca ña doon sëxëtoo seen alal.

49 Doomi Sóol yu góor nag ñoo doon: Yonatan,
ak Iswi ak Malkisuwa; ñaari doomam yu jigéen,
di Merab mi ci gën di mag, ak Mikal mi gën di
ndaw.
50 Soxnas Sóol moo doon Ayinowam, Ayimaas
di baayu Ayinowam. Njiitu xareem moo doon
Abner doomu Ner baayu Sóol bu ndaw,
51 Kis miy baayu Sóol, ak Ner, baayu Abner,
Abyel ay seen baay.

52 Xare bu metti la woon seen digg ak waa
Filisti, giiru dundu Sóol gépp. Moo tax fu Sóol
gisaan boroom kàttan mbaa boroomu fit, da koy
dollikoo.

15

Sóol tooñati na

1 Samiyel daa waxoon Sóol, ne ko: «Man la Aji
Sax ji yebal, ngir ma fal la buurub Israyil, aw
ñoñam. Kon déglul kàddu yii Aji Sax ji wax.
2 Aji Sax ju gàngoor yi dafa wax ne: “Maay
dikke mbugal mu faj la Amalegeen ña defoon
Israyil, tëru leen ca yoon wa, ba ñuy génn Misra.
3 Demleen léegi, songi Amalegeen ñi.
Faagaagal-leen* seen lépp, te buleen leen
ñeewante; reyleen góor ak jigéen, gone yi
ba ci ñiy nàmp, ak nag ak gàtt, ak giléem ak
mbaam.”»

---

* **15:3** 15.3 Lu Aji Sax ji aayal lañu koy def, yàq ko yaxeet; muy nit, mbaa ag jur mbaa alal.

4 Ba loolu amee Sóol woo gàngoor ga, lim leen
ca Telem, ñuy ñaar téeméeri junniy xarekat yuy
deme tànk, ak fukki junniy góori Yudeen.
5 Sóol dem ba jot dëkkub Amalegeen ña, daldi
waajal am tëru ca xur wa.
6 Mu yónnee ca Keneen ña, ne leen: «Dem-
leen, dawleen jóge ci biir Amalegeen ñi, bala
ma leena buubaaleek ñoom, te ba bànni Israyil
di génn Misra, yeena leen jiwoon ngor ñoom
ñépp.» Keneen ña daw, jóge ca biir Amalegeen
ña.
7 Ba mu ko defee Sóol song Amalegeen ña, dale
ko Awila ba dëkk ba ñuy wax Sur ca penkub
Misra.
8 Mu jàpp Agag buurub Amalegeen ña,
gàngoor ga gépp, mu faagaagal, leel leen
ñawkay saamar.
9 Sóol ak gàngooram nag bàyyi Agag, muy
dund, mook la gëna baax ca nag yaak gàtt ya:
jurug yafal gaak kuuy yu ndaw ya, mboolem lu
baax daal. Néeguñu caa faagaagal dara, waaye
mboolem lu ca ñàkk solo mbaa mu yooy, loola
lañu faagaagal.

Sóol ñàkk na

10 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal
Samiyel ne ko:
11 «Réccu naa li ma fale Sóol buur, ndax dëddu
na ma, te samay ndigal, jëfewu ko.» Samiyel am
ca njàqare lool, ba fanaanee tinu Aji Sax ji guddi
gépp.
12 Ba bët setee Samiyel teela jóg dem ngir
dajeek Sóol. Ñu ne ko Sóol dem na dëkk ba ñuy

wax Karmel, te defu fa lu moy yékkati am taax,
terale ko boppam. Jóge na fa it, jàll ba Gilgal.
13 Ba Samiyel demee ba gis Sóol, Sóol ne ko:
«Yal na la Aji Sax ji barkeel. Def naa la Aji Sax ji
santaane!»
14 Samiyel ne ko: «Ana meem joojuy tàbbi
sama nopp bii, lu mu doon? Ak looluy nàññi,
may dégg?»
15 Sóol ne ko: «Ca Amalegeen ña de lañu ko
jële. Xarekat yee bàyyi li gën ci gàtt yeek nag yi,
ngir sarxal ko sa Yàlla Aji Sax ji. Waaye la ca des
moom, faagaagal nañu ko.»
16 Samiyel ne Sóol: «Defal ndànk! Dinaa la
xamal li ma Aji Sax ji wax biig.» Mu ne ko:
«Waxal!»
17 Samiyel ne ko: «Xanaa du yaa gisaloon sa
bopp ne lu tuut nga woon, te yaay njiital giiri
Israyil tey; Aji Sax ji fal la, ngay buurub Israyil.
18 Aji Sax ji teg la ci yoon wi, ne la: “Demal
faagaagal moykati Amalegeen ñi. Xareel ak
ñoom, ba jeexal leen tàkk.”
19 Lu la tere woona déggal Aji Sax ji, xanaa di
saax-saaxee alal ji, di def li Aji Sax ji ñaawlu?»
20 Sóol ne Samiyel: «Ndaxam déggal naa Aji
Sax ji. Dox naa yoon wi ma Aji Sax ji yebal;
indi naa Agag buurub Amaleg te Amalegeen ñi,
faagaagal naa leen.
21 Xarekat yi daal a tànne ci lël ji li gën ci gàtt
yeek nag yi ñu wara faagaagal, ngir sarxal ko sa
Yàlla Aji Sax ji ca Gilgal.»
22 Samiyel ne ko:
«Bànneexu Aji Sax ji ci saraxi rendi-dóomal ak
yeneen sarax,

mbaa tolloo naak bànneex ba muy am ci dégg
ndigalal Aji Sax ji?
Ma ne, dégg ndigal a gën ab sarax;
xol bu nangoo gën nebbonu kuuy.
23 Bàkkaaru ngisaane la déggadi yemool,
ñaawtéefu bokkaale tollook reewande.
Yaa gàntal ndigalu Aji Sax ji,
Moom mu gàntal sa nguur.»
24 Sóol ne Samiyel: «Bàkkaar naa! Ndax maa
wàcc kàddug Aji Sax ji ak say digal, ndax ragal
mbooloo mi, ba topp seen coobare.
25 Léegi nag ngalla waay, baal ma sama
bàkkaar bii te walbatiku, ànd ak man, ma
sujjóotali Aji Sax ji.»
26 Samiyel ne Sóol: «Duma walbatiku ànd ak
yaw, ndax yaa gàntal kàddug Aji Sax ji, Aji Sax
ji gàntal sa nguur ci Israyil.»
27 Naka la Samiyel ne wëréñ, di dem, Sóol jàpp
ca catal mbubb ma, mu dagg.
28 Samiyel ne ko: «Nii la Aji Sax ji dagge
nguurug Israyil ci yaw bés niki tey, jox ko keneen
ku la gën.
29 Te Aji Nekk-Fàww ju Israyil ji du fen, du
réccu, ndax du nit bay réccu.»
30 Sóol dellu ne: «Bàkkaar naa! Waaye ngalla
waay sagal ma ci sama kanam magi askan wi ak
ci kanam Israyil. Walbatikul, ànd ak man rekk,
ma sujjóotali sa Yàlla Aji Sax ji.»
31 Ba loolu amee Samiyel walbatiku topp Sóol.
Sóol dem sujjóotali Aji Sax ji.
32 Gannaaw loolu Samiyel ne: «Indil-leen ma
Agag buurub Amalegeen ñi.» Agag nag dikk,

wutsi ko, ne finaax. Booba Agag a nga naan ca
xelam: «Dee moom, tiitatuma ko, wees na!»
33 Samiyel nag ne ko: «Ni aw jigéen ñàkke ay
doom yu leen sa saamar xañ, ni la sa ndey di
bokke tey ci jigéen ñi ñàkk doom.» Ci kaw loolu
Samiyel rey Agag fa kanam Aji Sax ji ca Gilgal.
34 Ba mu ko defee Samiyel dellu Raama, Sóol
moom ñibbi këram ca Gibeya gu Sóol.
35 Ba ni Samiyel faatoo, seeteetul Sóol. Teewul
mu jooy Sóol, waaye fekk na Aji Sax ji réccu la
mu fal Sóol buurub Israyil.

Lii moo dox diggante Sóol ak Daawuda

16

Yàlla fal na Daawuda

1 Gannaaw ba loolu wéyee Aji Sax ji ne
Samiyel: «Yaw foo àpp sa jooy yi ngay jooy Sóol
te man maa ko dàq, ba doonatul buur ci Israyil?
Gannaaw maa foq nguuram ci Israyil kay, duyal
sa béjjén diwu oliw ba mu fees te nga dox, ma
yebal la ci Yese waa Betleyem bi. Gis naa ciy
doomam ki may fal buur.»
2 Samiyel ne ko: «Ana nu ma fay deme? Sóol
da koy dégg, rey ma!» Aji Sax ji ne ko: «Aw nag
wu jigéen ngay jël, yóbbu, ne ko sarxalsi Aji Sax
ji moo la indi.
3 Su ko defee nga woo Yese ca sarax sa. Man
maa lay xamal nooy def, ba nga diwal ma ki ma
la wax, fal ko.»

4 Samiyel def la Aji Sax ji wax. Ba mu agsee
Betleyem, magi dëkk ba gatandoo ko tiitaange,
ne ko: «Mbaa tànki jàmm?»
5 Samiyel ne leen: «Jàmm rekk. Sarxalsi Aji
Sax ji moo ma indi. Sell-luleen te dikk ànd ak
man ca sarax sa.» Ci kaw loolu mu sellal Yese ak
doomam yu góor, woo leen ca sarax sa.
6 Naka lañu agsi, Samiyel gis Elyab, daldi ne
ca xelam: «Xam naa kii fi kanam Aji Sax ji rekk
mooy tànnéefam!»
7 Aji Sax ji nag ne Samiyel: «Bul xool ci
melokaanu kii, mbaa jëmmu taxawaayam, ndax
gàntal naa ko. Lii du ci gis-gisu nit. Nit, li fees
bëtam lay gis, waaye Aji Sax ji ci xol lay xool.»
8 Yese daldi woo Abinadab, indi ko fi kanam
Samiyel. Mu ne: «Aji Sax ji tànnul kii ba tey de!»
9 Yese indi Simeya, Samiyel ne: «Aji Sax ji
tànnul kii it.»
10 Yese indi juróom ñaari doomam yu góor fa
kanam Samiyel, Samiyel ne ko: «Aji Sax ji tànnul
kenn ci ñii.»
11 Samiyel nag ne Yese: «Xale yu góor yi yemb
nañu?» Yese ne ko: «Xanaa ki gën di ndaw. Ma
ngay sàmm gàtt ya.» Mu ne ko: «Yónneel, woolu
ko, dunu jekki te dikkul fii.»
12 Yese yónnee, ñu indi ko. Ma nga def ku
xees, neexa xool, bët ya leer nàññ. Aji Sax ji ne
Samiyel: «Diw ko, kii la.»
13 Samiyel fab béjjénu diw ba, diw ko fa kanam
magam ña. Ba mu ko defee Noowug Aji Sax ji
ne milib ca kaw Daawuda, dale fa ànd ak moom
bésub keroog. Ba loolu wéyee Samiyel moom,
dem dëkk ba ñu naan Raama.

Daawuda dugg na ca liggéeyu Sóol

14 Ci kaw loolu Noowug Aji Sax ji dëddu Sóol,
ngelaw lu aay bàyyikoo ci Aji Sax ji, ub boppam.
15 Ay dagi Sóol wax Sóol ne ko: «Lii kat
ngelawal Yàlla lu aay la. Moo ub sa bopp.
16 Nu ngii nag fi sa kanam, joxeel ndigal rekk
sang bi, nu wutali la ku mana xalam. Su ko defee
bu la ngelawal Yàlla lu aay songee, mu xalamal
la, nga am jàmm.»
17 Sóol ne dagam ya: «Ayca, seetal-leen ma ku
mane xalam bu baax, indil ma ko.»
18 Kenn ca dag ya ne ko: «Man de, gis naa jenn
doomu Yese waa Betleyem bi. Ku mana xalam
la te jàmbaare. Ñeyi xare la. Ku déggi wax, ku
góorayiw, te Aji Sax ji ànd ak moom.»
19 Ba loolu amee Sóol yebal ay ndaw ca Yese ne
ko: «Yónnee ma sa doom Daawuda, ma ca gàtt
ya.»
20 Yese yebal doomam Daawuda, daldi takk
mbaam, sëf ko mburu ak mbuusu biiñ ak ab tef,
ngir mu joxal ko Sóol yóbbal.
21 Daawuda dem ca Sóol, daldi tàmbali di ko
liggéeyal. Sóol sopp ko lool. Daawuda nag mujj
di gàddukatu gànnaayam.
22 Ci kaw loolu Sóol yónnee ca Yese, ne ko:
«Bàyyil Daawuda, mu di ma liggéeyal far, ndax
bég naa ci moom.»
23 Ci kaw loolu, saa yu ngelawal Yàlla songee
Sóol, Daawuda fab xalam ga, xalamal ko, Sóol
féex, am jàmm, ngelaw lu aay la dëddu ko.

17

Golyaat dëkk na bànni Israyil

1 Waa Filistee boole woon seeni gàngoor ngir
xare. Ñu daje ca dëkk ba ñu naan Soko
ca diiwaanu Yuda, daldi dale ca Efes Damim
diggante Soko ak Aseka.
2 Sóol ak waa Israyil nag daje, dale ca xuru Ela,
làng-dér ngir jànkoonteek waa Filisti.
3 Waa Filistee nga taxawe tund wii, bànni Is-
rayil taxawe tund wee, xur wa dox seen diggante.
4 Ci biir loolu jenn jàmbaar génne ca làngu
waa Filisti. Ku ñuy wax Golyaat*, dëkke Gaat,
taxawaayam di juróom benni xasab yu teg dig-
gante baaraamu déy ak digg, xawa tollu ci ñetti
meetar.
5 Mbaxanam xànjar la sol ak kiiraayal dënnub
juróom benn fukki kilo, ñu liggéeye ko waas-
intóori xànjar.
6 Ma nga takk kiiraayi yeel yu xànjar, gàlloo
xeeju xànjar bu ndaw ca wagg ya.
7 Bantu xeejam bu mag baa nga saf mbaamum
ràbb, ñawkay xeej ba di weñ gu ëpp juróom
ñaari kilo. Gàddukatu pakkam baa ngay dox,
jiitu ko.
8 Golyaat taxaw, janook làngi Israyil, àddu ca
kaw, ne leen: «Ana lu ngeen di génn, làng-déral
xare nii? Xanaa du maay waa Filisti ji, yeen
ngeen di surgay Sóol? Tabbleen genn góor, mu
wàcc, dajeek man.
9 Su ma manee ba rey ma, nuy seeni jaam;
waaye su ma ko manee ba rey ko, ngeen di sunuy
jaam, di nu jaamu.»

* **17:4** 17.4 Golyaat: am na ñu ko gëna xam ci turu Jalut.

10 Waa Filisti ba neeti: «Maa dëkk làngi Israyil
bés niki tey. Booleleen maak genn góor rekk, nu
xeex.»
11 Ba Sóol ak bànni Israyil yépp déggee waxi
waa Filisti jooju, jàq nañu, tiit nañu lool.

Daawuda def na jaloore

12 Daawuda nag moo doon doomu góor googu
dëkk Efrata ca Betleyem ga ca diiwaanu Yuda,
ñu di ko wax Yese. Yese amoon na juróom ñetti
doom yu góor. Góor ga, ca jamonoy Sóol, mag
mu ñu nawloo la woon.
13 Ñetti doomi Yese yu góor yu mag ñoo ràngu
woon, topp Sóol ca xare ba. Ñetti doom ya dem
xare, taaw ba Elyab lañu koy wax, ka ca topp di
Abinadab, ñetteel ba di Simeya.
14 Daawudaa ca gënoon di ndaw. Ñetti magam
yooyu ñoo toppoon Sóol,
15 waaye Daawuda da daan jaabantee fa Sóol
ak Betleyem ga muy sàmme gàtti baayam.
16 Subaak ngoon nag waayu Filisti ja ne jaas
taxaw, ba mu am ñeent fukki fan.
17 Ci biir loolu Yese ne doomam Daawuda:
«Ayca, jëlal nattub mbool mii ak fukki mburu
yii te nga daw, yóbbul ko sa mag ya ca dal ba.
18 Fukki dogi formaas yii, yóbbul ko seen njiitu
kurél. Nemmikul seen jàmmu yaram te nga
sàkku ci seen firnde, indil ma.
19 Sóol a ngaak ñoom ak waa Israyil gépp ca
xuru Ela, di xareek waa Filisti.»
20 Daawuda teela jóg ca ëllëg sa, wacce gàtt ya
ab wattukat, daldi jël yóbbal ga, dem na ko ko
baayam sante. Naka la àgg ca dal ba, yemook

gàngoor gay génnaale seen xaacuy xare, ngir làng-déri.
21 Bànni Israyil ak waa Filisti daldi dér, gàngoor janook gàngoor.
22 Ci biir loolu Daawuda wàcce yóbbal ga, wacce ko wattukatub cummikaay ba, daldi daw ba ca làngu xare ba. Mu agsi, nuyook ay magam.
23 Na muy wax ak ñoom, jàmbaar ja ñuy wax Golyaat waa Filisti ba dëkke Gaat, ne tëll génne ca làngi waa Filisti. Mu dellu ca wax jooju mu waxoon, Daawuda dégg ca.
24 Ba bànni Israyil gépp gisee waa ja, dañoo dellu gannaaw, tiit lool.
25 Ña nga naan ca seen biir: «Gis ngeen waa jee di ñëw, dëkksi Israyil a ko yékkati. Képp ku ko rey de, Buur dina ko jox alal ju bare. Doomam la koy may jabar, te waa kër baayam, dina leen jagleel ab cér ci digg Israyil.»
26 Daawuda ne ña mu dendal: «Ngeen ne, lees di defal ku rey waa Filisti bii, ba faj gàcceg Israyil? Ak kuy yéefaru waa Filisti bii sax, bay dëkk gàngoori Yàlla jiy dund?»
27 Nit ña dellu ca loola ñu waxoon, ne moom lañuy defal ku rey waa ja.
28 Elyab, magu Daawuda, dégg Daawuda di wax ak ñooña. Mu mer, ne ko: «Yaw sax lu la fi indi? Ak koo wacce la fay gàtt ak as néew ca àll ba? Xam naa bu baax sag réy ngise, ak njubadi gi nga mébét. Seetaansi xare bi doŋŋ a la fi indi!»
29 Daawuda ne ko: «Waaw, man lu ma def? Xanaa du wax doŋŋ?»
30 Daawuda jóge ca mag ja, dem ca keneen, laaj ko mbir mooma, tont la di lenn.

31 Ci kaw loolu ñu dégg kàddu ya ca Daawuda
wax, yegge ko Sóol. Sóol woolu ko.
32 Daawuda dikk ne Sóol: «Bu kenn yoqil waa
jii, sang bi. Man maay dem xeex ak waa Filisti
bii.»
33 Sóol ne Daawuda: «Déedéet, yaw manoo
songi waa Filisti bii, di xeex ak moom. Gone
doŋŋ nga, te moom cag ndawam la dale di nitu
xare.»
34 Daawuda ne Sóol: «Sang bi, bu may sàmm
sama gàtti baay, ba gaynde mbaa rab wu aay
dikk, jël ci ab gàtt,
35 maa koy topp, dóor ko, nangoo gàtt bi ci
gémmiñam. Te bu ma songee, sikkim bi laay sëq,
fàdd, mu dee.
36 Rey naa gaynde, rey naa weneen rabu àll
wu aay, sang bi. Kon nag yéefaru Filisti bii
it ni wenn ci yooyu rab rekk, ndax moo tëkku
gàngoori Yàlla jiy dund.
37 Daawuda neeti: Aji Sax ji ma musal ci
pàddum gaynde ak weneen rabu àll wu aay,
moo may musal ci loxol waa Filisti bii.» Sóol ne
Daawuda: «Demal boog, yal na Aji Sax ji ànd ak
yaw.»

38 Ba mu ko defee Sóol solal Daawuda yérey
boppam, solal ko mbaxanam xànjar, solal ko
kiiraayal dënn.
39 Daawuda ràngoo saamarub Sóol, ca kaw
yére ya, daldi jéema dox, mu të, ndax ñàkk koo
miin. Daawuda ne Sóol: «Manumaa doxaale lii
ndax miinuma ko», daldi koy summi.
40 Ba loolu amee Daawuda jël yetam, tànn ca
dex ga juróomi doj yu rattax, yeb ca gafakag

mbuusum sàmmam, daldi ŋàbb mbaqam, wuti
waa Filisti ba.
41 Ci biir loolu waa Filisti ba, dox, dikk ba jege
Daawuda, gàddukatu pakkam jiitu ko.
42 Waa Filisti ba séentu, séen Daawuda; muy
xale su góor su ndaw, xees te góorayiw, mu daldi
koy xeeb.
43 Mu ne Daawuda: «Xanaa ab xaj laa, ba nga
di ma jëlalu yet?» La ca tegu waa Filisti ba móolu
ko ca turi tuuram,
44 ne ko: «Dikkal fii rekk, ba ma leele saw suux
njanaaw yeek rabi àll yi.»

45 Daawuda ne waa Filisti ba: «Yaw de yaa
may jëlal ab saamar ak xeej bu mag ak bu ndaw,
waaye man turu Aji Sax ju gàngoor yi laa lay
dikke, Yàllay làngi xarey Israyil, ji nga tëkku.
46 Bésub tey jii Aji Sax jee lay teg ci sama loxo,
ma rey la, dog sa bopp. Tey jii sax laay leele
njanaaw yeek rabi àll yi, néewi xarekati Filisti,
ba àddina sépp xam ne Israyil am na Yàlla.
47 Mboolem ñii fi daje dinañu xam ne du
saamar te du xeej la Aji Sax jiy walloo, ndax Aji
Sax jeey boroom xare bi, te moo leen teg ci sunuy
loxo.»

48 Ci kaw loolu waa Filisti ba daldi dikk, ba
gënatee jege Daawuda, Daawuda riir, wuti làng
ga, ngir dajeek waa Filisti ba.
49 Mu yoor loxoom ca mbuusam, jël ca aw doj,
mbaq, jam waa Filisti ba ci jë, doj wa tàbbi ca
biir jë ba. Mu ne jànjaŋ, dëpp kanam ga fa suuf.
50 Ag mbaq aku doj la Daawuda mane waa
Filisti ba, jam ko, rey ko, te yorul saamar.

51 Daawuda nag daw ba taxaw, tiim waa Filisti
ba, jàpp saamaram, boccee ko ca mbar ma, jekkli
ko, dog bopp ba. Waa Filisti gis ne seen ñeyu
xare dee na, ñu daw.
52 Ba loolu amee mbooloom Israyil ak Yuda
àddu xaacoondoo, daldi dàqi waa Filisti, ba jub
xur wa, ba ca bunti Ekkron. Waa Filisti ya ñu
rey ne wetar ca yoonu Saarayim ba Gaat, ba ca
Ekkron.
53 Bànni Israyil nag waññikoo ca ndàqum
Filisti mu metti ma, daldi sëxëtoo seen dal ba.
54 Daawuda jël boppu waa Filisti ba, yóbbu
Yerusalem, gànnaayi waa ja, mu fat ca xaymab
boppam.

55 Lu jiitu loolu, ba Sóol gisee Daawuda, mu
wuti waa Filisti ba, da ne Abner njiital mbooloom
xareem: «Waaw, Abner, xale bii doomu kan a?»
Abner ne ko: «Buur, giñ naa, nga fekke tey,
xawma ko.»
56 Buur Sóol ne ko: «Nanga laajte, xale bii,
doomu kan la.»
57 Naka la Daawuda rey waa Filisti ba, ba
dikk, Abner jàpp ko, indi ko ca kanam Sóol.
Daawudaa nga ŋàbb boppu waa Filisti ba, ba tey.
58 Sóol ne ko: «Yaw, gone gii, yaay doomu
kan?» Daawuda ne ko: «Maay doomu Yese, sa
surga ba dëkk Betleyem.»

18

Yonatan fas na kóllëreek Daawuda

1 Ba Daawuda di wax ak Sóol ba noppi, fekk na
Yonatan yég ci xolam na mu taqook Daawuda ci

biir cofeelu benn bakkan. Yonatan dafa soppoon
Daawuda ni boppam.
2 Bésub keroog la Sóol téye Daawuda, mayatu
ko mu ñibbi kër baayam.
3 Ba loolu amee Yonatan fasook Daawuda
kóllëre, ndax sopp ko ni boppam.
4 Ci biir loolu Yonatan summi turkeem, jox
ko Daawuda, boole ca ay yérey xareem, ba ca
saamaram ak fittam ak ngañaayam sax.
5 Daawuda nag di dem ci bépp yoonu xare bu
ko Sóol yebal, di ca am ndam. Sóol fal ko njiitu
xarekat ya, gàngoor gépp rafetlu loolu, jawriñi
Sóol itam rafetlu ko.

Sóol a ngay fexeel Daawuda

6 Ba ñu demee ba xarekat yay ñibbi, gan-
naaw ba Daawuda reyee waa Filisti ba, jigéeni
mboolem dëkki bànni Israyil a génn gatanduji
Buur Sóol, di fecc ak a woy, tabala ya ànd ak
sarxolle ya ak xalam ya.
7 Ña ngay fo, di awoonte, naan:

Sóol jam junneem,

Daawuda jam fukki junneem.

8 Sóol ñaawlu kàddu ga, mer lool. Mu ne ca
xelam: «Daawuda lañu moomale fukki junni;
man, junni! Lu ko deseeti lu moy jal bi?»
9 Bésub keroog la Sóol dale ronni Daawuda.
10 Ca ëllëg sa ngelawal Yàlla lu aay ne milib ca
kaw Sóol, muy waxtu ca digg këram. Daawuda
nag di ko xalamal, na mu daan def naka jekk,
fekk Sóol ŋàbb ab xeejam.

11 Mu jekki sànni xeej ba, te naan ca xelam:
«Naa daaj Daawuda ci tabax bi!» Daawuda nag
mbas ko ñaari yoon.
12 Sóol daldi ragal Daawuda, ndax booba xam
na ne Aji Sax jee ko dëddu, ànd ak Daawuda.
13 Ba loolu amee mu jële ko fi wetam, fal ko
njiitu kurélu junniy xarekat, muy xareji, di délsi,
jiite gàngoor ga.
14 Daawuda baaxle ca yoonam yépp, Aji Sax ji
ànd ak moom.
15 Ba Sóol gisee Daawuda àntule lool, mu gën
koo ragal.
16 Teewul mboolem Israyil ak Yuda sopp
Daawuda, ngir moo leen jiite woon, di xareji, di
dikk.

Daawuda jël na doomu Sóol soxna

17 Ci kaw loolu Sóol ne Daawuda: «Sama taaw
bu jigéen, Merab a ngii. Moom laa lay may.
Nekkal ma sama jàmbaaru xare rekk, te xareel
Aji Sax ji ay xareem.» Booba Sóol a nga naan
ca xelam: «Bu ko sama loxo laal, nay loxol waa
Filisti.»
18 Daawuda ne Sóol: «Waaw, ana lu ma tekki,
man maak samay bokk, sama askanu baay ci
Israyil, ba wara mana goromlook Buur?»
19 Ba ñu demee ba wara jox Daawuda, Merab
doomu Sóol ja, Àddiryel ma cosaanoo Mewola
lañu ko may.
20 Ci kaw loolu Mikal doomu Sóol bëgg
Daawuda, ñu àgge ko Sóol, mu am ca mbégte.
21 Booba Sóol a nga naan: «Naa ko ko may, ngir
mu doon ndëgg-sërëxam, ba waa Filisti teg ko

loxo.» Sóol nag wax Daawuda, ñaareel bi yoon,
ne ko: «Tey ngay samab goro.»
22 Ci biir loolu Sóol sant ay dagam, ne leen:
«Diisool-leen maak Daawuda, ngeen wax ko ne
ko: “Yaw kat, Buur am na bànneex ci yaw, te it
dagam yépp a la sopp. Kon nag nangula doon
gorob Buur.”»
23 Dagi Sóol ya déey Daawuda kàddu yooyu.
Daawuda ne leen: «Ngeen defe ne goromlook
buur daal, du dara? Man mii taqul dara,
tekkiwuma dara!»
24 Dag ya yegge Sóol kàddu yooyu Daawuda
wax.

25 Sóol ne leen: «Waxleen Daawuda ne ko,
Buur de sàkkuwul ub can: xanaa téeméeri
mbuñukay waa Filisti yu mu feyoo ci noonam
yooyu.» Booba la Sóol laloon mooy pexe mu
tàbbal Daawuda ca loxol waa Filisti.
26 Dag ya yegge Daawuda kàddu yooya, doon
gorob buur daldi koy jaral loola. Balaa àpp baa
mat,
27 Daawuda dem na, mooki nitam ba rey
ñaar téeméeri waa Filisti. Daawuda indi seeni
mbuñuka, ñu waññal ko Buur ba mu mat sëkk,
mu daldi yeyoo goromlook Buur. Ba loolu amee
Sóol may Daawuda doomam Mikal.
28 Sóol nag xam xéll ne Aji Sax jee ànd ak
Daawuda, te it doomam Mikal bëgg na ko,
29 mu gën koo ragalati. Fa la Sóol doxe doon
noonub Daawuda ba fàww.

30 Ci kaw loolu njiiti xarey Filisti di amal
ay cong, noppiwuñoo xareek Israyil. Teewul
saa yu ñu songaan, Daawudaay gëna am ndam

mboolem jawriñi Sóol, ba mujj Daawuda amu tur lool.

19

Yonatan taxawu na Daawuda

1 Ba mu ko defee Sóol xamal doomam Yonatan
ak dagam yépp ne reylu Daawuda mooy li mu
nar. Te Yonatan doomu Sóol sopp Daawuda lool.
2 Yonatan yegge ko Daawuda, ne ko: «Sama
baay a ngi lay wuta rey. Yaw nag fagarul kat te
teela xëy ëllëg, seet foo làquji te baña génn.
3 Man dinaa dem, taxaw ci sama wetu baay fi
nga nekk ci àll bi. Dinaa wax ak sama baay ci
yaw, nu bokk taxaw ca tool ba ngay làquji, man
ci sama bopp dinaa wax ak sama baay ci yaw ba
gis nu mbir mi tëdde, yegge la ko.»
4 Ci kaw loolu Yonatan wax baayam lu baax
ci Daawuda, ne ko: «Buur, ngalla bul tooñ
Daawuda, sa jaam bii, ndax moom kat tooñu la,
lu baax rekk la la masa defal.
5 Jaay na bakkanam, ba rey waa Filisti ba. Aji
Sax ji maye ca ndam lu réy, ñeel Israyil gépp,
nga teg ci bët, am ca mbégte. Ana lu waral ngay
tooñ, di tuur deretu jaamburu Yàlla bu mel ni
Daawuda, reylu ko ci dara?»
6 Sóol nag déggal Yonatan, daldi ne: «Giñ naa
ko ci Aji Sax jiy dund, deesul rey Daawuda.»
7 Yonatan woo Daawuda, nettali ko waxtaan
wa wépp, door koo yóbbu ca Sóol, mu dellu di
ko liggéeyal, na woon.

Mikal xettli na Daawuda

8 Ci kaw loolu xare jibaat, Daawuda dem xeexi
ak waa Filisti, daan leen jéll bu réy, ñu daw.

9 Ci kaw loolu ngelaw lu aay lu Aji Sax ji dikkal
Sóol, fekk ko toog ci biir këram, ŋàbb ab xeejam,
Daawudaa di xalam.
10 Sóol di wuta jam Daawuda xeej bi, ngir daaj
ko ca tabax ba. Daawuda nag mbas ko, mu jam
xeej ba ca tabax ba. Daawuda daldi daw, ba raw
guddig keroog.
11 Sóol yebal ay ndaw ca kër Daawuda ngir
ñu xoolal ko ko, ba bët set, ñu rey ko. Mikal,
soxnas Daawuda, yégal ko Daawuda, ne ko:
«Soo rawalewul sa bakkan ci guddi gi de, bu
ëllëgee dees na la rey.»
12 Ba loolu amee Mikal jaarale ko ca palanteer
ba, mu wàcc, daw, ba raw.
13 Mikal jël gàllaaju kër ga, teg ca lal ba, fab
deru bëy, teg fa féeteek bopp ba, daldi koy sànge
malaan.
14 Sóol yebal ay ndaw yu jàppsi Daawuda,
Mikal ne: «Moom de daa wopp.»
15 Ci kaw loolu Sóol dellu yebal ndaw ya, ngir
ñu dem ba gis ko. Mu ne leen: «Indil leen ma ko,
booleek lal bi, ba ma rey ko!»
16 Naka la ndaw ya délsi, xool, gisuñu lu moy
gàllaaju kër ga ca kaw lal ba, ak deru bëy ba
féeteek bopp ba.
17 Ba loolu amee Sóol ne Mikal: «Ana lu waral
nga wor ma nii, bàyyi sama noon, mu rëcc?»
Mikal ne ko: «Moom kay moo ma ne: “Bàyyi
ma, ma daw, lu ko moy ma rey la!”»

Sóol toppi na Daawuda ca Nayot

18 Noonu la Daawuda dawee ba raw. Mu fekki
Samiyel ca Raama, wax ko la ko Sóol def lépp.
Ñu ànd, mook Samiyel, dali ca Nayot.

19 Ñu yegge ko Sóol ne ko: «Ndeke Daawudaa
nga Nayot ca dëkk ba ñuy wax Raama.»
20 Sóol yebal ay ndaw, ngir ñu jàpp Daawuda.
Nit ña dikk, gis kurélu yonent yuy wax ay waxyu,
Samiyel jiite leen. Ba loolu amee, ca kaw ndawi
Sóol ya la Noowug Yàlla wàcc, ñuy wax ay
waxyu, ñoom itam.
21 Ñu yegge ko Sóol, mu yebal yeneen ndaw,
ñu dikk, di wax ay waxyu, ñoom it. Sóol dellooti
yebal ay ndaw, ñetteel bi yoon, ñu dikk, di wax
ay waxyu, ñoom itam.
22 Mu jóg moom ci boppam, jëm Raama. Mu
dikk ba ca teen bu mag ba ca Seeku, daldi laajte
ne: «Ana fu Samiyel ak Daawuda nekk?» Ñu ne
ko: «Ña nga ca Nayot ca Raama.»
23 Sóol jubal yoonu Nayot ca Raama. Ba loolu
amee, ca kawam, moom it, la Noowug Yàlla
wàcc, muy wéy di wax ay waxyuy dem, ba àgg
Nayot ca Raama.
24 Ci kaw loolu mu summiy yéreem, di wax
ay waxyu moom it fa kanam Samiyel, daldi ne
làndaŋ, ne duŋŋ, bëccëg keroog gépp ak guddi
ga gépp. Looloo waral ñu naan: «Moo Sóol it ci
yonent yi laa?»

20

Yonatan wallu na Daawuda

1 Daawuda nag dawe Nayot, ca wetu dëkk ba
ñuy wax Raama. Mu dikk ca Yonatan, ne ko:
«Ana lu ma def? Ana ñaawtéef gu ma def, ak fu
ma tooñe sa baay, ba muy wut sama bakkan?»

2 Yonatan ne ko: «Yàlla tere kay, doo dee mukk!
Ma ne, sama baay du def dara lu réy ak lu tuut te
yégalu ma ko. Su amoon moomu mébét, lu mu
ma ciy nëbb? Loolu kay amul!»
3 Daawuda daldi giñ, neeti ko: «Dinaa la ko
giñal, sa baay xam na xéll cér bi ma am ci yaw.
Moo tax mu ne: “Bu Yonatan yég sama mébét
mukk, lu ko moy dina ko naqarlu.” Waaye giñ
naa ko, nga fekke ci Aji Sax jiy dund, ab jéego
sax doxul sama digganteek dee.»
4 Yonatan ne Daawuda: «Wax ma loo bëgg
rekk, ma defal la ko.»
5 Daawuda ne Yonatan: «Xanaa lenn. Ëllëg
la màggalu Terutel weer wi, te man, manumaa
ñàkka toog ak Buur, ngir lekk. Waaye may ma,
ma làquji àll ba, ba gannaaw ëllëg ca ngoon.
6 Su sa baay seetloo ba seetlu ne nekkuma fa,
nee ko: “Daawuda déy da maa tinoo tinu, ne ma
yiwi ko, mu ne coww ba Betleyem, dëkkam, ngir
saraxu at ba at bu fa bokkam yépp amal.”
7 Su nee baax na de, sang bi, sama jàmm la,
waaye su sànjoo ba sànju nag, xamal ne musiba
la nar.
8 Su boobaa nag sang bi, yéwéne ma rekk
sang bi, ngir kóllëreg Aji Sax ji nga fasook man.
Waaye ndegam am na genn ñaawtéef gu ma
gàkkal, ngalla rey ma yaw ci sa bopp, jarul nga
di ma yóbbu ci sa baay.»
9 Yonatan ne ko: «Yàlla tere. Te su ma yégoon
ba yég musiba mu sama baay nara indi fi sa kaw,
na la wóor ne dinaa la ko xamal.»
10 Daawuda ne Yonatan: «Su la sa baay tontoo
kàddu yu ñagas nag, ana ku ma koy xamal?»

11 Yonatan ne Daawuda: «Kaay nu dem ba ca
àll ba.» Ñu ànd ñoom ñaar ba ca àll ba.
12 Yonatan ne Daawuda: «Giñ naa ci Aji Sax
ji, Yàllay Israyil, dinaa seetlu sama baay nëgëni
sii gannaaw ëllëg. Su la naralee jàmm, yaw
Daawuda, dinaa yónnee ci yaw ku la ko déey.
13 Waaye su la sama baay nammee indil
musiba, yal na ma Aji Sax ji def lu ko raw,
ndegam déeyuma la ko, ba rawale la ci jàmm.
Yal na Aji Sax ji ànd ak yaw, na mu ànde woon
ak saa baay.
14 Xanaa moos su may dund, ci ngorug Aji Sax
ji ngay jëfeek man. Su ma deeyee nag,
15 bul noppee jëfe ngor sa digg ak sama waa
kër mukk, ba sax keroog bu Aji Sax ji faree fi
kaw suuf képp kuy noonu Daawuda.»
16 Noonu la Yonatan fasook waa kër Daawuda,
ne: «Yal na Aji Sax ji fey nooni Daawuda.»
17 Ba mu ko defee Yonatan dellu giñloo
Daawuda ci cofeelam gi mu am ci Daawuda ndax
ni mu soppe boppam la ko soppe woon.
18 Yonatan dellu ne ko: «Ëllëg ci màggalu
Terutel weer wi, sag wuute dina fés, ndax sa
toogu ba mooy wéet.
19 Kon bu gannaaw ëllëgee gaawal dem, ba fa
nga làqu woon keroog ba mbir mi amee, te nga
négandiku ca wetu doju Gindikaay wa.
20 Man nag dinaa sànni ñetti fitt ca wet ga, mu
mel ni daa am lu ma fay diir.
21 Su ko defee rekk, ma yebal ndaw, ne ko mu
jëli fitt yi. Su ma nee ndaw li: "Ée! Xoolal fitt yaa
ngii nga romb, foral!" Su boobaa, ñëwal, jàmm

ñeel na la, te dara amul, giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund.

22 Waaye su ma nee ndaw li: “Fitt yaa nga nale
ca sa kanam!” Su booba, demal, ndax Aji Sax jee
la yebal.

23 Mbir moomu nu digoo, maak yaw nag, Aji
Sax jaa ngii, di ci seede sama digganteek yaw ba
fàww.»

24 Daawuda làquji ca àll ba. Ba màggalu
Terutel weer wa jotee, Buur toog di waaja lekk.

25 Buur a nga toog ca toogoom naka jekk, fa sës
ca miir ba. Yonatan taxaw, Abner toog, feggook
Sóol, toogub Daawuda ba nag wéet.

26 Sóol waxul dara bésub keroog, ndax booba
ma nga naan ci xelam: «Ndogal la, boo demee
daa setul, xam naa daa setul rekk.»

27 Ca ëllëg sa, di ñaareelu bésu Terutel weer
wa, toogub Daawuda bay wéet ba tey. Sóol nag
ne doomam Yonatan: «Waaw, lu waral doomu
Yese ji lekksiwul démb ak tey?»

28 Yonatan ne Sóol: «Daawuda de da maa tinoo
tinu ngir ma yiwi ko, mu dem Betleyem.

29 Daf ma ne: “Ngalla yiwi ma, ndax saraxu
biiri bokk lanu am ca dëkk ba, sama mag a ma
sant, ma teeweji ko. Kon nag su la neexee, may
ma rekk ma rëcc, seeti saay bokk.” Looloo waral
dikkul ci sa ndab li, Buur.»

30 Ba loolu amee Sóol xadaru ci kaw Yonatan.
Mu ne ko: «Doomu caga bi, yaa të ndey! Xanaa
xawma ne yaw, doomu Yese ji nga faral, muy sa
gàcce, di sa gàcceg kanamu ndey?

31 Ngir li feek doomu Yese jiy dund fi kaw suuf,
yaw doo taxaw, sa nguur du taxaw. Léegi nag,

yónneel, ñu indil ma ko, ndax moom aji dee la!»
32 Yonatan ne baayam: «Lu tax muy dee? Ana
lu mu def?»
33 Sóol ne ko xërr xeej ba, nar koo rey. Yonatan
nag xam ne rey Daawuda la baayam dogu.
34 Yonatan jóge ca ndab la ak tàngooru meram.
Lekkul dara keroog ñaareelu bésu màggalu
Terutel weer wa, ndax naqar wu mu am ca na
baayam torxale Daawuda.
35 Ca ëllëg sa Yonatan xëy, xalelu góor bu ndaw
ànd ak moom, mu dem ca àll ba, ca digoom baak
Daawuda.
36 Mu ne xaleem ba: «Dawal seeti fitt yi may
sànni.» Xale ba daw, mu soqi fitt ga, mu jiitu ko.
37 Xalelu góor ba dem ba fa fittu Yonatan ga
dal, Yonatan woo xale bi, ne ko: «Ée! Xanaa du
fitt gaa nga nale ca sa kanam?»
38 Mu wooti ko, ne ko: «Ée, doxal gaaw, bul
taxaw!» Xale ba for fitt ga, dellu ca njaatigeem
Yonatan.
39 Xale bu góor ba nag xamu ca dara, Yonatan
ak Daawuda rekk a xam mbir ma.
40 Yonatan daldi jox xaleem ba ay gànnaayam,
ne ko: «Doxal, yóbbu ca dëkk ba.»
41 Xale ba dem, Daawuda jóg, génne ca
làquwaayam ba fare bëj-saalum. Mu ne gurub,
dëpp jëëm fa suuf, sujjóot ñetti yoon, ku nekk
fóon sa moroom, ñoom ñaar ñépp jooy, te
Daawuda rawati.
42 Yonatan ne Daawuda: «Demal ak jàmm,
gannaaw noo giñoo nun ñaar ci turu Aji Sax ji
ne “Aji Sax jeey seede sama digganteek yaw, ak
diggante sama askan ak saw askan, ba fàww.”»

21

1 Ba mu ko defee Daawuda dem, Yonatan dellu
ca dëkk ba.

Daawuda dem na ca Ayimeleg

2 Gannaaw ba loolu wéyee Daawuda dem dëkk
ba ñuy wax Noob ca Ayimeleg sarxalkat ba.
Ayimeleg gatandu ko, di lox, ne ko: «Lu la taxa
wéet, kenn àndul ak yaw?»
3 Daawuda ne Ayimeleg sarxalkat ba: «Buur a
ma sant ne ma: "Bu kenn xam lenn ci li ma la
yónni, ak li ma la sant." Samay ndaw nag, xamal
naa leen ne bérab sàngam lañu wara xaar.
4 Loo fi denc nag? Su dee juróomi mburu mbaa
lu beggandi rekk, jox ma!»
5 Sarxalkat ba ne Daawuda: «Dencuma mbu-
rum neen de, mburu mu sell a fi ne. Jëlal, jox say
nit, ndegam fekk na leen ñu fegu ci aw jigéen.»
6 Daawuda ne sarxalkat ba: «Aw jigéen kay
mbañ la ci nun naka jekk, su ma nekkee ci yoonu
xare, te sellal la sama nit ñi nekke nii. Doonte
yoon wii laajul sellal, tey fekk na leen sellal moos
ci moomu mbir.»
7 Ci kaw loolu sarxalkat ba jox ko loola ñu sel-
lal, ndax mburu amu fa woon, lu moy mburum
teewal, ma ñu jële woon fa Aji Sax ji, ba wuutal
fa mburu mu tàng ca saa sa ñu ko fa jëlee.
8 Fa la fekk keroog ab jawriñu Sóol bu yitte
téye woon fa Aji Sax ji. Mooy Edomeen ba ñuy
wax Doweg; njiital sàmmi Sóol la woon.
9 Daawuda ne Ayimeleg: «Dencoo fi ab xeej
mbaa saamar bu jàppandee? Ndax du saamar,
du lenn ci samay gànnaay lu ma indaale, ngir
yónnentu Buur a jampoon lool.»

10 Sarxalkat ba ne ko: «Xanaa saamarub
Golyaat waa Filisti ba nga reyoon ca xuru Ela. Ma nga nee laxase ca turki ba, ca gannaaw xarsànni ma. Soo ko bëggee, jëlal, boobu rekk a fi ne.» Daawuda ne ko: «Aa! Boobu kay amul moroom, jox ma ko.»

Daawuda nax na leen

11 Bésub keroog Daawuda daw na Sóol ba àgg
ca Akis buurub Gaat.
12 Jawriñi Akis ya wax Akis ne ko: «Xanaa kii
du Daawuda, boroom réew mi? Du kii lañuy woyal, di fecc, naan:
“Sóol jam junneem,
Daawuda jam fukki junneem”?»
13 Daawuda am lu mu foog ci kàddu yooyu, ba
tax mu ragal lool Akis buurub Gaat.
14 Mu daldi soppliku ba mel ni ku teqlikook
sagoom ca seen kanam, di dof-doflu ca seen kaw, di bindantu ca bunt yaaka rogalaatal ay yuut ca kawaru sikkim ba.
15 Akis ne jawriñam ya: «Xam ngeen ne kii ab
dof la; ana lu ngeen ma koy indile?
16 Damaa ñàkk ay dof ba ngeen di ma yokkal
lii, muy def yëfi dof fi sama kaw? Lu lii di wut sama biir kër?»

22

Daawuda jiite na gàngoor

1 Ba loolu amee Daawuda jóge Gaat, daw làquji
ca biir xuntim Adulam. Magam yaak waa kër baayam gépp yég ko, dikk, fekksi ko fa.
2 Ci biir loolu mboolem boroom njàqare ya, ak
ña bor jiital, ak tàng-xol ya, ñoom ñépp dajeji fa

Daawuda, mu doon seen njiit. Ñu wara tollook
ñeenti téeméeri nit, ànd ak moom.
3 Daawuda bàyyikoo fa dem Mispe, ca dii-
waanu Mowab. Mu wax buuru Mowab ne ko:
«Rikk may ma, sama baay ak sama ndey dikk
toog ak yaw, ba ma xam nu Yàlla di def ak man.»
4 Noonu la Daawuda yóbboo ay waajuram
Mispe ca buuru Mowab, ñu toog fa mboolem diir
ba mu làqu ca rawtoom ba.
5 Ci kaw loolu Yonent Yàlla Gàdd ne Daawuda:
«Bul toog ci rawtu bi, fabul dem réewum Yuda.»
Daawuda bàyyikoo ca, dem ba ca gottub Eret.

Sóol rey na sarxalkati waa Noob

6 Ci biir loolu Sóol dégg ne gis nañu Daawuda
ak ña ànd moom. Booba Sóol a nga toog ca ker
garabu tamaris, ga ca Gibeya ca kaw tund wa.
Ma nga ŋàbb xeejam, jawriñam yépp taxaw ci
wetam.
7 Sóol wax ak jawriñam yi taxaw ci wetam, ne
leen: «Yeen Beñamineen ñi, dégluleen! Mbaa
yeen ñépp, doomu Yese jee leen di jox ay tool aki
tóokëri reseñ, am yeen ñépp lay fal njiiti kuréli
junni ak njiiti kuréli téeméer,
8 ba ngeen di ma fexeel yeen ñépp? Du kenn
ku ma yégal ne sama doom fasoo naak doomu
Yese ji. Du kenn ku ma tiisoo, yégal ma ne sama
doom a ngi xabtal sama surga ci sama kaw, ngir
mu waajal ma am tëru ni tey jii!»
9 Doweg, Edomeen ba taxawandook jawriñi
Sóol, daldi àddu, ne: «Man de, gis naa doomu
Yese ji, mu dikk dëkk ba ñuy wax Noob, ca
Ayimeleg doomu Ayitub.

10 Ayimeleg seetal na ko ci Aji Sax ji, ab dund
it may na ko ko, te it saamaru Golyaat waa Filisti
ba, jox na ko ko.»
11 Buur Sóol woolu sarxalkat ba Ayimeleg
doomu Ayitub, ak mboolem bokki baayu Ayime-
leg ya doon ay sarxalkat ca Noob; ñu wuysi Buur
Sóol, ñoom ñépp.
12 Buur ne: «Yaw doomu Ayitub, déglu ma fii!»
Mu ne ko: «Maa ngi lay dégg, sang bi.»
13 Sóol ne ko: «Li nga ma def nag, di ma fexeel,
yaak doomu Yese ji? Yaa ko may ab dund, yaa ko
jox ab saamar, seetal ko ci Yàlla, ba mu jógal ma,
di ma tëru nii tey!»

14 Ayimeleg ne Buur: «Buur, ana sa surga yii
ba ñu daj, ku la nangule ni Daawuda mii, di sa
goro, jiite say dag, te di ku ñu nawloo ci sa biir
ëtt bii?
15 Du keroog laa ko jëkka seetal ci Yàlla de!
Te it Yàlla buma la lalal pexe! Dëgg waay, Buur
sama sang, bu ma topp lenn maak kenn ci sama
waa kër baay, ndax kat sang bi, xawma dara ba
dara booloo jeex ci menn pexe.»
16 Buur Sóol ne ko: «Yaw Ayimeleg kay, dee
rekk mooy sab àtte, yaak sa waa kër baay yépp.»
17 Ba mu ko defee Buur ne dagam ya ko dar:
«Ayca, reyleen sarxalkati Aji Sax yii, gannaaw
ñoom it ñook Daawudaa far. Yégoon nañu ba
muy daw te xamaluñu ma ko.» Dagi buur ya
nag baña xàcci seen loxo ci kaw sarxalkati Aji
Sax ya.
18 Buur ne Doweg: «Ayca yaw, fàddal sarxalkat
yii!» Doweg Edomeen ba fàdd sarxalkat ya. Rey

na bésub keroog juróom ñett fukki nit ak juróom (85) ñuy sol xar-sànnim lẽe.
19 Waa Noob dëkkub sarxalkat ya it, mu jam
leen, leele ñawkay saamar; góor ak jigéen, gone ya, ba ca ñay nàmp, ak nag yaak mbaam yaak gàtt ya, lépp la leele ñawkay saamar.
20 Jenn doomu Ayimeleg miy doomu Ayitub
doŋŋ a rëcc, te mooy Abiyatar. Mu daw, fekki Daawuda.
21 Mu yégal Daawuda ne ko Sóol reylu na
sarxalkati Aji Sax yi.
22 Daawuda ne Abiyatar: «Xamoon naa bésub
keroog ne gannaaw Doweg Edomeen baa nga fa woon, du ñàkk moos mu nettali ko Sóol. Man mii maa gàddu sa bakkani waa kër baay gépp.
23 Waaye toogal fii ci man, te bul ragal dara. Ki
lay wuta rey moo may wuta rey man itam. Soo nekkee ci sama wet nag, yiiru nga.»

23

Daawuda xettli na waa Keyla

1 Mu am bés nag, ñu yégal Daawuda, ne ko:
«Waa Filisti de ña ngay song waa Keyla xare. Ña ngay sëxëtoo dàgga ya.»
2 Daawuda seet ci Aji Sax ji, ne ko: «Ndax
ma dem xarejeek waa Filisti?» Aji Sax ji ne Daawuda: «Demal kay xareek waa Filisti, xettli waa Keyla.»
3 Niti Daawuda ne Daawuda: «Waaw, ndegam
fii ci Yuda lanu tiite, astamaak bu nu demee Keyla, ba janook làngi waa Filisti!»

4 Daawuda dellu seet ci Aji Sax ji, Aji Sax ji ne
ko: «Doxal dem Keyla, man, maay teg waa Filisti
ci say loxo.»
5 Ba mu ko defee Daawuda ànd aki nitam
dem Keyla, xareek waa Filisti, duma leen duma
yu réy, yóbbu seenug jur. Noonu la Daawuda
xettlee waa Keyla.
6 Ba Abiyatar doomu Ayimeleg dawee fekki
Daawuda ca Keyla, xar-sànni ma* la indaale.
7 Ci kaw loolu ñu yegge Sóol ne ko Daawuda
dem na Keyla. Sóol ne: «Kon de Yàllaa ko teg
ci samay loxo, ndax ba mu duggee biir dëkk bu
tëje ràpp la tëj boppam.»
8 Ba loolu amee Sóol woo gàngooram gépp
xare, ngir ñu dem Keyla, gawi Daawudaaki
nitam.
9 Daawuda nag yég ne moom la Sóol di fexeel
njekkar. Mu ne Abiyatar sarxalkat ba: «Indil xar-
sànni mi.»
10 Mu indi ko, Daawuda ne: «Éy Aji Sax ji,
Yàllay Israyil sama Boroom, dégg naa déy ne
Sóol a ngi waaja dikk Keyla gii, tas-si dëkk bi
ndax man.
11 Mbaa kilifay Keyla duñu ma teg ci loxoom?
Boroom bi, ndax li ma dégg ñu naan Sóol a ngi
ñëw, dëgg la? Éy Aji Sax ji, Yàllay Israyil, sama
Boroom, ngalla wax ma!» Aji Sax ji ne: «Dina
ñëw.»
12 Daawuda ne: «Mbaa kilifay Keyla duñu ma
teg, maak samay nit ci loxol Sóol?» Aji Sax ji ne
ko: «Ahakay.»

---

* **23:6** 23.6 xar-sànni ma: dañu ko daan seete ci Aji Sax ji.

13 Daawuda fabu mooki nitam, ñu wara tollu
ci juróom benni téeméer, daldi bàyyikoo Keyla,
di taxawaaloo fépp fu ñu ñeme. Ba ñu yeggee
Sóol ne ko Daawuda rëcce na Keyla, Sóol yebbi.
14 Daawuda nag nekk ca xunti yu kawe ya ca
màndiŋ ma, toog foofa ca tund, wa ca màndiŋu
Sif. Sóol di ko seet bés bu nekk, waaye Yàlla tegul
Daawuda cay loxoom.
15 Gannaaw gi Daawuda yég ne Sóol waajal na
aw yoon ngir jël bakkanam. Booba Daawudaa
nga ca màndiŋu Sif ca Orsa.
16 Ci biir loolu Yonatan doomu Sóol ja dem Orsa
ca Daawuda, di ko ñaax ngir mu gëna dëgërloo
Yàlla.
17 Mu ne ko: «Bul tiit. Loxol Sóol sama baay
du la jot. Yaw yaay falu Buur ci Israyil, te maay
doon sa bummi. Sama baay ci boppam xam na
loolu bu baax.»
18 Ci biir loolu ñu feddli seen kóllëre ñoom
ñaar fa kanam Aji Sax ji. Daawuda des Orsa,
Yonatan ñibbi këram.

Sóol topp na Daawuda

19 Ba loolu amee waa Sif dem Gibeya ca Sóol,
ne ko: «Daawuda de, ma nga làqu fa nun. Ma
nga ca xunti yu kawe ya ca Orsa, ca kaw tundu
Akila, fa féete màndiŋ ma bëj-saalum.
20 Buur, saa yoo bëggee ñëw rekk, ñëwal. Kon,
Buur, nun noo koy teg ci say loxo.»
21 Sóol ne leen: «Yal na leen Aji Sax ji barkeel
ndax yég ngeen ma.
22 Léegi demleen, xoolaat bu baax; seetleen ba
gis fu mu jaare, ak ku ko fa gis, ndax xamal nañu
ma ne ku ñora ñor la.

23 Seetleen ba gis fépp fu mu mana làqu, doora
délsi fii ci man, indil ma lu leer. Su ko defee ma
ànd ak yeen. Su Daawuda nekkee ci gox bi, dinaa
topp tànkam ci biir mboolem làngi Yudeen ñi.»
24 Ba loolu amee waa Sif jiituji Sóol ca Sif. Fekk
na Daawudaaki nitam ña nga woon ca joor ga
ca màndiŋu Mawon, fa féete màndiŋ ma bëj-
saalum.
25 Sóol aki nitam dem, di wër Daawuda, ñu
yegge ko Daawuda, mu dem ba ca doj wa, làqu
foofa ca màndiŋu Mawon. Sóol yég ko, dàqi ko
ca biir màndiŋu Mawon.
26 Sóol a ngay demee gii wetu tund wi, Daawu-
daaki nitam bartaloo wet ga ca des, gaawtu di
wéy, ngir rëcc Sóol. Naka la Sóol ak mbooloom
dem bay wër-ndombo Daawuda aki nitam, ngir
jàpp leen,
27 ndaw dikk ca Sóol ne ko: «Dikkal gaaw, waa
Filisti song nañu réew ma.»
28 Sóol nag fomm ndàqum Daawuda, ngir
dajejeek waa Filisti. Looloo waral turu bérab
boobu di Sela Amalekot (mu firi doju Rawukaay).

24

Daawuda gën na Sóol

1 Foofa la Daawuda bàyyikoo, dali ca xunti yu
kawe ya ca Engedi.
2 Naka la Sóol délsi, jóge ca ndàqum waa
Filisti, ñu ne ko: «Ndeke Daawudaa nga ca
màndiŋu Engedi!»
3 Ci kaw loolu Sóol jël ñetti junniy xarekat
yu mu tànne ci bànni Israyil gépp, ngir wëri

Daawuda aki nitam, ba fa dendeek tundi Sikket
ya.
4 Mu dem ba tollook ay ngéddi xar ca yoon wa;
foofa am xuntee nga fa woon. Mu dugg ca biir,
di suturlu. Fekk na Daawudaaki nitam a nga ca
biir-a-biir xunti ma, toog.
5 Ba mu ko defee niti Daawuda ya déey
Daawuda, ne ko: «Xoolal bésub tey jii la la sa
yàlla Aji Sax ji noon: “Maa ngii, di teg sab noon
ci say loxo, nga def ko lu la neex.”» Daawuda
yoot ndànk, ba dagg ca lafu mbubbum Sóol.
6 Ba loolu amee fitu Daawuda ne tërit ndax la
mu dagg ca lafu mbubbum Sóol.
7 Mu ne nitam ña: «Yal na ma Aji Sax ji musal
ba duma def sama sang, kii Aji Sax ji fal, jëf ju
tollu ni xàccil ko sama loxo, ndax moom mooy
ki Aji Sax ji fal.»
8 Kàddu yooyu la Daawuda dànkaafoo nitam
ña; mayu leen ñu dal ci kaw Sóol, ba Sóol jóge
ca xunti ma, dem yoonam.
9 Daawuda nag génn xunti ma, woo Sóol, ne ko:
«Éey, Buur sama sang!» Sóol geesu; Daawuda
sukk, sujjóot, dëpp jëëm fa suuf,
10 daldi wax Sóol ne ko: «Lu waral ngay déglu
ku la naan: “Daawuda mii sa musiba lay wut.”
11 Bés a ngii tey, nga gisal sa bopp ni la Aji Sax
ji tege tey ci samay loxo ci biir xunti mi. Nee
ñu ma, ma rey la, waaye dama laa xool bëtu
ñeewante. Maa ne duma xàccil mukk sama loxo
sama sang, ndax mooy ki Aji Sax ji fal.
12 Te xoolal, Baay, xoolal rekk sa daggitu
mbubb wii ci sama loxo. Gannaaw maa ko dagge
ci sa mbubb te reyuma la, war ngaa xam, nag

xéll ne naruma genn mbon mbaa pexem fippu,
te tooñuma la. Yaw kay yaa may rëbb, ngir jël
sama bakkan.
13 Yal na Aji Sax ji àtte sama digganteek yaw.
Yal na ma Aji Sax ji feyul ci yaw, waaye du sama
loxoo lay dal mukk.
14 Mooy la ñu léeb bu yàgg rekk ne: “Ku bon,
mbon rekk.” Man nag sama loxo du la dal mukk.
15 Ana sax ku buurub Israyil jóg, di dàqi? Ab
xaj bu dee, aw fel doŋŋ lay dàq!
16 Aji Sax jeey àttekat bi, te mooy àtte sama
digganteek yaw. Yal na ma geesu te sàmm sama
àq. Yal na ma jox dëgg, ba génne ma ci say loxo.»

17 Ba Daawuda waxee Sóol kàddu yooyu ba
daaneel, Sóol da ne: «Éy Daawuda, doom, loolu
sa baat la moos?», daldi ne yikkét jooy.
18 Mu ne Daawuda: «Dëgg déy nga am ci sama
kaw, ndax yaa ma defal lu baax, ma fey la lu bon!
19 Yaa ma wax lu baax li nga ma defal tey; Aji
Sax ji teg ma ci say loxo, te reyuloo ma.
20 Ana kuy jekku noonam, wacc ko mu dem ak
jàmm? Yal na la Aji Sax ji fey lu baax li nga ma
defal bésub tey jii.
21 Léegi nag dama ne, xam naa ne dinga doon
buur moos, te nguurug Israyil dina sax ci say
loxo.
22 Kon nag giñal ma ci Aji Sax ji ne doo dagg
sama askan wi may wuutu, te doo raafal sama
tur ci sama waa kër baay.»
23 Ba mu ko defee Daawuda giñal Sóol loolu,
Sóol ñibbi këram, Daawuda ànd aki nitam, dellu
ca xunti mu kawe ma.

25

Samiyel saay na

1 Gannaaw ba loolu wéyee Samiyel faatu,
Israyil gépp daje, dëj ko, daldi koy denc ca këram
ca Raama. Daawuda nag fabu, wuti màndiŋu
Paran.

Nabal gàntal na Daawuda

2 Jenn waay a nga woon ca dëkk ba ñuy wax
Mawon. Amoon na alal foofa ca dëkk ba ñuy wax
Karmel; ku barele woon lool la, amoon na ñetti
junniy xar ak junniy bëy. Mu nekkoon Karmel,
di watlu ay xaram.*
3 Nabal la waa ji tuddoon, soxnaam di Abigayil.
Ndaw su yewwu la woon te taaru, jëkkëram nag
bokk ci giiru Kaleb, di ku ñàng te soxor.
4 Ci biir loolu Daawuda dégge ca màndiŋ ma
ne Nabal a ngay watlu ay xaram.
5 Mu yebal fukki ndaw, ne leen: «Demleen
Karmel, ngeen àgg ba ca Nabal. Nuyul-leen ma
ko.
6 Ngeen ne ko Daawuda nee: “Fekkeel déwén,
yal nanga am jàmm, sa kër, jàmm, lépp lu bokk
ci yaw it, jàmm.
7 Dégg naa ne watkati jur yaa ngi wate ci
yaw. Say sàmm nag nekkoon nañook nun, te
soxorewunu leen, lenn lu bokk ci ñoom it réerul,
mboolem diir ba ñuy sàmm ca Karmel.
8 Laajal rekk say surga, dinañu la ko wax.
Daawuda sa doom nag, sang bi, moo lay ñaan

* **25:2** 25.2 Xari waa penku dañuy bare kawar gu ñuy wat ak a ëcc, di ci defar ag wëñ.

nga yéwéne nu ci bésu tey bu rafet bii nu dikke,
te may nu loo am rekk, nu bokk kook moom.”»
9 Ndawi Daawuda ya nag dikk, jottli Nabal
kàddu yooyu yépp ci turu Daawuda, ba daaneel,
ne tekk.
10 Nabal ne ndawi Daawuda: «Ana kuy
Daawuda? Kuy doomu Yese sax? Jamonoy tey
jaam yu baree ngi fàqe ci seeni sang.
11 Ana luy ndeyi may jël saab dund ak samam
ndox, ak yàppu jur, gi ma rendil sama watkati
jur, di ko jox ñu ma xamul fu ñu jóge?»
12 Ba loolu amee ndawi Daawuda walbatiku
ñibbi. Ba ñu dikkee, daldi koy yegge kàddu
yooyu yépp.
13 Daawuda ne ndawam ya: «Ràngooleen
seeni saamar, yeen ñépp.» Ñu ràngoo seeni saa-
mar ñoom ñépp, Daawuda it ràngoo saamaram,
lu tollook ñeenti téeméeri góor ànd ak Daawuda,
ñaar téeméer des ca seen cummikaay.

Jabaru Nabal def nag muus

14 Ci biir loolu kenn ca surga ya wax Abigayil
jabaru Nabal, ne ko: «Ãa, Daawuda de moo yebal
ay ndaw yu jóge ca màndiŋ ma, ngir nuysi sunu
sang, waaye moom, da leena jànni.
15 Ndaxam nit ñooñu de, ñu baaxoon lool lañu
ci nun. Soxorewuñu nu, te réerlewunu lenn it
mboolem diir ba nu bokkee ak ñoom aw yoon,
ca àll ba.
16 Sunu kiiraay la nu woon guddi ak bëccëg, la
nu nekkoon ak ñoom lépp, di sàmm gàtt yi.
17 Léegi nag seetal, ba xam loo ci wara def,
ndax musiba kat dëgmal na sunu sang, ak waa

këram gépp. Moom nag dafa naqari deret, ba maneesula wax ak moom.»

18 Ba mu ko defee Abigayil gaaw sàkk ñaar
téeméeri mburu, ak ñaari mbuusi biiñ, ak juróomi gàtt yu ñu defar, ak juróomi natti peppum mbool, ak téeméeri cabbi reseñ, ak ñaar téeméeri danki figg, boole ko sëf ci ay mbaam.
19 Mu ne ay surgaam: «Jiituleen, maa ngi topp
ci yeen.» Nabal jëkkër ja nag, ndaw sa waxu ko ci dara.
20 Naka la ndaw sa dawal mbaamam, làqoo
mbartalu tund wa, di wàcc ca xur wa, ndeke Daawudaa nga ànd aki nitam, di dajeek moom; ndaw sa ne pemm ca ñoom.
21 Fekk na Daawuda doon wax naan: «Ndeke
kay neen laa doon wattoo mboolem lu bokk ci kii ca màndiŋ ma, ba lennam réerul; lu bon la ma feye lu baax.
22 Yal na ma Yàlla teg mbugal mu gëna tar,
ndegam maa wacc bët di sete kenn ku bokk ci waa jii, kuy taxaw, colal.»

23 Abigayil séen Daawuda, daldi gaaw wàcc
mbaam ma, ne gurub fa kanamam, dëpp jëëm fa suuf, sujjóot.
24 Naka la ne fëlëñ ca tànki Daawuda, ne ko:
«Sang bi, naa tegoo tooñ gi, may ma rekk, ma wax la. Ngalla sama sang, déglul sama kàddu.
25 Sang bi, bul déglu mukk nit ku bon kii, Nabal
mii. Moom turam doŋŋ la wuyu, nde Nabal (Dof bi) la tudd, te ndof la nekke. Man nag sang bi, gisuma woon ndaw yi nga yebal.
26 Léegi nag sang bi, giñ naa ko ci Aji Sax jiy

dund, nga fekke tey, Aji Sax jee la teree tuur deret
tey, di feyul sa bopp. Muy say noon, di ñi lay
fexeel lu bon, yal nañu bokk ak Nabal mii demin.
27 Sarica bii ma la indil nag, sang bi, nañu ko
jox xale yu góor yi topp ci yaw.
28 Sang bi, jéggal ma rekk ndax Aji Sax jee lay
defal moos kër gu yàgg. Kon nag, Yàlla bu nit
gis mukk lu bon ci yaw, sa giiru dund.
29 Bu ñu la doon dàq, di wut sa bakkan, yal na
fekk sa bakkan dence ca ëmbu aji dund ña, ca sa
wetu Yàlla Aji Sax ji, sang bi. Waaye sa bakkan
ub noon, yal na ko mbaq, sànni fu sore.
30 Keroog, sang bi, bu la Aji Sax ji defalee
mboolem lu baax la mu la dig, ba fal la, nga jiite
Israyil déy,
31 su boobaa doo réccu, doo am yaraange ci loo
doon tuure deret ci neen, mbaa loo doon feyul sa
bopp. Te ngalla sang bi, keroog bu la Aji Sax ji
baaxee, fàttlikul sab jaam.»
32 Daawuda ne Abigayil: «Cant ñeel na Aji Sax
ji Yàllay Israyil, mi la yebal bésub tey jii, ngir nga
dogale ma.
33 Maa ngi lay gërëme sa njort, di la gërëme sa
jëmmu bopp jii ma teree tuur deret, ngir feyul
sama bopp.
34 Lu ko moy de, giñ naa ci Kiy Dund, Aji Sax ji
Yàllay Israyil, ji ma téye ba loruma la, soo gaawul
woon, dogalesi ma, du kenn moos ku ñuy wacc,
bët di ko sete ci mboolem kuy taxaw colal te bokk
ci Nabal.»
35 Ba loolu amee Daawuda nangoo ca loxol
ndaw sa la mu ko indil, daldi ne ko: «Ñibbil ak
jàmm. Dégg naa sa kàddu te nangul naa la.»

Nabal dee, Daawuda dikk

36 Ba mu ko defee Abigayil dellu ca Nabal,
fekku ko lu moy mu amal biir këram bernde
ju mel ni berndey buur. Xol baa nga sedd, mu
màndi lool, ba tax Abigayil waxu ko dara ba bët
set.
37 Ca suba sa ba biiñub Nabal giifee, jabaram
wax ko la xew, fit wa jekki dee goyy ca biir dënn
ba, yaram wa daldi mel niw doj.
38 Ñu teg ca lu tollook fukki fan, Aji Sax ji fàdd
Nabal, mu dee.
39 Ci kaw loolu Daawuda dégg ne Nabal dee na,
mu ne: «Cant ñeel na Aji Sax ji sama boroom, mi
àtte gàcce gi ma ame ci Nabal, te tere maa def lu
bon. Mbonug Nabal la Aji Sax ji walbati, këpp ci
kaw boppam.» Daawuda nag yónnee kàddoom
ca Abigayil, ngir jël ko jabar.
40 Surgay Daawuda ya dem ca Abigayil ca
Karmel, wax ko ne ko: «Daawudaa nu yónni fi
yaw, ngir bëgg laa jël soxna.»
41 Abigayil daldi sujjóot, dëpp jëëm fa suuf, ne
leen: «Maa ngii dib jaamam, ba ci raxas tànki
surgaam yi.»
42 Ci kaw loolu Abigayil ne ñokket, war
mbaamam, juróomi surgaam yu jigéen ànd ak
moom, mu topp ca ndawi Daawuda ya. Noonu
la Abigayil doone soxnaam.
43 Ayinowam ma cosaanoo Yisreel itam,
Daawuda jëloon na ko soxna, ñuy wujje ñoom
ñaar.
44 Fekk na Sóol nangu doomam Mikal, soxnas
Daawuda, may ko waa Galim ba ñuy wax Palti
doomu Layis.

26

Daawuda gënati na Sóol

1 Waa Sif ñoo demoon ca Sóol ca Gibeya, ne ko:
«Yéguloo ne Daawudaa nga làqu ca tundu Akila,
fa janook màndiŋ ma?»
2 Sóol dem ba ca màndiŋu Sif, ànd ak ñetti
junniy ñeyi xarey Israyil, ngir rëbb Daawuda ca
màndiŋu Sif.
3 Ba mu ko defee Sóol dale ca wetu yoon wa, ca
kaw tundu Akila, janook màndiŋ ma. Daawuda
ma ca màndiŋ ma nag yég ne Sóol toppsi na ko
foofa.
4 Mu yebal ay ndaw yu ko nemmikujil, ba mu
wóor ko ne Sóol agsi na.
5 Ci kaw loolu Daawuda dem ba fa Sóol dal.
Mu gis fa Sóol tëdd, mook Abner doomu Ner
njiital gàngooram. Sóol a nga tëdd ca digg dal
ba, gàngoor ga tëdd, yéew ko.

6 Daawuda daldi laaj Ayimeleg Etteen ba, ak
Abisay ma Seruya di yaayam, te mu bokk ak
Yowab. Mu ne leen: «Kuy ànd ak man dem ca
biir dal ba, fa Sóol?» Abisay ne ko: «Man maay
ànd ak yaw.»
7 Daawuda ànd ak Abisay ci guddi, ba fa dalu
gàngoor ga. Ndeke Sóol a nga tëdd di nelaw
ca digg dal ba, xeejam baa nga sampe fa suuf,
féeteek bopp ba, Abner ak gàngoor gaa nga
tëdd, yéew ko.
8 Abisay ne Daawuda: «Yàlla de teg na sab
noon ci say loxo guddig tey jii. Bàyyil rekk ma
daaj ko xeej bi fi suuf benn yoon rekk, du ñaar!»

9 Daawuda ne Abisay: «Bu ko rey. Ana kuy
yékkati loxoom ci kaw ki Aji Sax ji fal, te yoon
dabu ko?»
10 Daawuda teg ca ne ko: «Giñ naa ci Aji Sax jiy
dund, Aji Sax ji ci boppam moo koy fàdd. Yaar
àppam jot, mu dee, mbaa mu dem xare, des ca.
11 Waaye yal na ma Aji Sax ji musal ci yékkati
sama loxo ci kaw ki Aji Sax ji fal. Xanaa nga jël
rekk xeej bi féeteek bopp bi, ak njaqal ndox li,
te nu dem.»
12 Daawuda nag jël xeej baak njaqal ndox la
féeteek boppu Sóol. Ñu daldi dem te kenn gisul,
kenn yégul, kenn yewwuwul, ndax ñépp a ngay
nelaw nelaw yu xóot yu bawoo ci Aji Sax ji,
daanu ci seen kaw.
13 Ba loolu amee Daawuda jàll ba ca wàlla,
daldi taxawe fu sore ca kaw tund wa, digganteem
ak dalub Sóol ne yàmblaŋ.
14 Mu àddu ca kaw, wax ak gàngoor ga, daldi
ne Abner doomu Ner: «Éey Abner, doo ma
wuyu?» Abner ne ko: «Yaw yaa di kan bay joor
Buur?»
15 Daawuda ne Abner: «Xanaa doo jàmbaaru
góor? Ku fiy sa moroom ci Israyil? Ana lu la tee
wattu Buur, sab sang? Am na ci xarekat yi ku
bóomsi woon Buur, sab sang.
16 Xam nga ne li nga def baaxul de! Giñ naa ko
ci Aji Sax jiy dund, dee rekk ngeen yelloo, yeen
ñi wattuwul seen sang, ki Aji Sax ji fal! Xoolal
bu baax, ana xeeju Buur ak njaqal ndox li féete
woon ak boppam?»
17 Ci kaw loolu Sóol xàmmi baatu Daawuda, ne
ko: «Daawuda doom, loolu sa baat a?» Daawuda

ne ko: «Sama baat a kay, Buur, samab sang,»
18 daldi cay teg ne ko: «Sang bi, looy toppe nii
sab jaam? Ana lu ma def? Lan laa def ci lu bon?
19 Ngalla Buur, sama sang, déglul lii ma lay
wax: su fekkee ne Aji Sax ji moo la xiir ci sama
kaw, yal na ko cib sarax giifal. Waaye su dee ay
doom aadama de, yal nañu alku ci kanam Aji Sax
ji, ndax dàq nañu ma tey, ba xañ ma ab cér ci Aji
Sax ji, mbete ku ñu ne: "Demal jaamuji yeneen
yàlla."
20 Man de yàlla bu sama bakkan rote àll, fu
soreek Aji Sax ji. Te sax, lu tollu ni buurub Israyil
ci boppam wutul lu moy wenn fel doŋŋ wu mel
ni man? Mbete kuy rëbb cokkeer ci tund yi!»

21 Sóol nag ne: «Bàkkaar naa de! Daawuda
doom, ñibbsil, ndax dootuma la fexeel mukk,
gannaaw yaa wormaal sama bakkan tey jii! Lii
ma def kay, yëfi dof la, juum naa lool sax.»
22 Daawuda ne ko: «Buur, sa xeej a ngii, na
kenn ci sa xale yu góor yi jàllsi, jëlsi ko.
23 Yal na Aji Sax ji yool ku nekk njekkam ak
kóllëreem, ndax Aji Sax jee la teg tey jii ci sama
loxo, waaye maa buggula yékkati sama loxo ci
kaw ki Aji Sax ji fal.
24 Ni ma yéemloo sa bakkan tey jii nag, yal na
ni Aji Sax ji yéemloo sama bakkan, te xettlee ma
ni ci gépp njàqare.»
25 Sóol ne Daawuda: «Daawuda doom, yal
nanga barkeel. Dinga def ay jaloore déy, te dinga
am ndam moos!» Ba mu ko defee Daawuda dem
yoonam, Sóol walbatiku, ñibbi.

27

Daawuda làquji na ca waa Filisti

1 Daawuda nag ma nga naan ca xelam: «Bés
a ngi ñëw bu ma nara sànku ci loxol Sóol. Li
gën ci man daal, du lenn lu moy dawa daw ba
ca réewu waa Filisti, ba Sóol tàyyi maa rëbbati
ci Israyil gépp, ma daldi mucc.»
2 Ba loolu amee Daawuda ak juróom benni
téeméeri nit ña ànd ak moom, daldi jàll ba ca
buurub Gaat, Akis doomu Mawog.
3 Daawuda dal ca Akis ca Gaat, mook ay nitam,
ku ci nekk ak njabootam; Daawuda ak ñaari
soxnaam, Ayinowam waa Yisreel ba, ak waa
Karmel ba, Abigayil, soxnas Nabal woon.
4 Ba ñu waxee Sóol ne ko Daawuda daw na,
dem Gaat, Sóol rëbbatu ko.
5 Daawuda nag ne Akis: «Ngalla baaxe ma,
may ma fi ab gox ci dëkki àll bii, ma man faa
dëkke; ndax man sab surga laa, warumaa bokk
dëkk ak yaw ci péeyu buur.»
6 Bésub keroog la ko Akis jox dëkk ba ñuy wax
Ciglaag. Moo tax Ciglaag ñeel buuri Yuda ba tey
jii.
7 Diir ba Daawuda dal ca àllub Filisti, at la ak
ñeenti weer.
8 Ci biir loolu Daawuda aki nitam daan nañu
song-songee Gesureen ñi ak Giraseen ñi ak
Amalegeen ñi. Mooy ña dëkke woon naka jekk
réew mooma, ba ca Sur, jàpp réewum Misra.
9 Saa yu Daawuda songaan gox ba, du ca wacc
kuy dund; du góor, du jigéen, te it day lël jur gu
gudd ak gu gàtt, mbaam ak giléem, aki yére. Su
ko defee mu walbatiku, dellu ca Akis.

10 Bu ko Akis laajee ne ko: «Fu ngeen lële woon
tey?» Daawuda ne ko: «Xanaa wetu Negew ca
Yuda,» mbaa «Xanaa wetu Negew ca Yerameleen
ña,» mbaa mu ne ko: «Xanaa wetu Negew ca
Keneen ña.»
11 Moo tax du genn góor mbaa jigéen ju
Daawuda masa bàyyi mu dund, di ko indi Gaat,
ndax ragal ñu nettali lu jëm ci ñoom, naan
nàngam ak nàngam la ñoom Daawuda def.
Noonu la jàppoo woon mboolem diir ba mu dal
ca àllub Filisti.
12 Akis nag amoon na kóolute ci Daawuda,
ndax da doon wax ci xelam naan: «Kii de yóbbe
na boppam mbañeel gu ko bokki bànni Israyilam
bañ lool. Moo tax sama surga rekk lay doon ba
fàww.»

28

1 Jamono yooyu nag waa Filistee dajale woon
seeni gàngoori xare, ngir xeex ak Israyil. Akis ne
Daawuda: «Xanaa moos xam nga ne man ngay
àndal ci xare bi de, yaak say nit?»
2 Daawuda ne Akis: «Kon nag, sang bi, yaay
gisal sa bopp li may def.» Akis ne ko: «Kon nag,
def naa la sama dagu bopp ba fàww.»

Sóol seetluji na ca Endor

3 Samiyel nag faatu woon na, ba Israyil gépp
dëj ko, denc ko ca Raama, dëkkam ba. Te itam
Sóol mujjoon naa génne réew ma ñiy seete nit
ñu dee, ak boroom rawaan yiy gisaane.
4 Ci kaw loolu waa Filisti daje, dali ca dëkk ba
ñuy wax Sunem; Sóol ànd ak bànni Israyil gépp,
ñu dali ca Gilbowa.

5 Sóol gis gàngooru waa Filisti, daldi tiit lool
ba fit wa rëcc.
6 Mu seetlu ci Aji Sax ji, Aji Sax ji wuyuwu ko;
du ci gént, du ci jumtukaayu tegtal bi ñuy wax
Urim, du ci kàddug yonent.
7 Sóol wax ay jawriñam, ne leen: «Seetal-
leen ma jigéen juy seete nit ñu dee, ma seetluji
ci moom.» Jawriñ ya ne ko: «Xanaa jigéenu
gisaanekat ba ca Endor.»
8 Ba mu ko defee Sóol soppiw melo, sol yeneen
yére, daldi ànd ak ñaari nit ag guddi, ba ca
jigéen ja. Mu ne ko: «Ngalla gisaaneel ma ci ab
rawaan, te nga wool ma ku dee ki ma lay tudd!»
9 Jigéen ji ne ko: «Ma ne, yaw ci sa bopp xam
nga li Sóol def; moo génne réew mi ñiy seete nit
ñu dee, ak boroom rawaan yiy gisaane. Kon loo
may fiire, nar maa reylu?»
10 Sóol giñal ko ci Aji Sax ji, ne ko: «Giñ naa ci
Aji Sax ji, Kiy Dund, mbugal du la ci fekk.»
11 Jigéen ji ne ko: «Ku ma lay wool?» Mu ne
ko: «Samiyel nga may wool.»
12 Naka la jigéen ja gis Samiyel, daldi yuuxu
ca kaw ne Sóol: «Lu tax nga nax ma? Yaw kay
ndeke yaa di Sóol!»
13 Buur Sóol ne ko: «Bul tiit, loo gis?» Mu ne
ko: «Ab rawaan laa gis, muy yéege fa suuf.»
14 Mu ne ko: «Nu mu mel?» Mu ne ko: «Góor
gu mag ay yéegsi. Mu ngi sàngoo mbubb.» Sóol
xam ne Samiyel la, daldi sukk, sujjóot, dëpp jëëm
fa suuf.
15 Samiyel ne Sóol: «Ana loo may wooye, di
ma yékkati nii?» Sóol ne ko: «Damaa nekk ci
njàqare lu réy. Waa Filistee ngi xareek man, te

Yàlla dëddu na ma. Wuyootu ma, du ci kàddug
yonent, du ci gént. Moo tax ma woo la, ngir nga
xamal ma lu may def.»
16 Samiyel ne ko: «Loo may laaj, gannaaw Aji
Sax jee la dëddu, def la ab noon?
17 Aji Sax jee sottal la mu waxoon, ma jottli ko,
te Aji Sax jee foqati nguur gi ci say loxo, jox ko
sa jegeñaale, muy Daawuda;
18 Yaa déggalul Aji Sax ji, jëfewuloo tàngooru
meram ngir mbugal Amalegeen ñi. Loolu moo
waral lii la Aji Sax ji teg tey jii.
19 Te itam Aji Sax jee lay booleek Israyil, teg
ci loxol waa Filisti. Nëgëni ëllëg, yaw yaak say
doom, dingeen ma fekksi. Te it dalub Israyil, Aji
Sax jee koy teg ci loxol waa Filisti.»
20 Sóol nag jekki ne dàll fa suuf, tàlli ñareet,
tiitaange lu réy jàpp ko ndax kàdduy Samiyel.
Rax ci dolli amul woon genn kàttan, ngir lekkul
woon dara bëccëg baak guddi ga gépp.
21 Jigéen ja dikk, gis Sóol mu jàq lool. Mu ne
ko: «Aa, sang bi, man de déggal naa la. Jaay naa
sama bakkan, def li nga ma sant.
22 Léegi nag, déggal ma rekk sang bi, ma may
la tuuti loo lekk, ba am doole, doora topp yoon
wi.»
23 Sóol lànk, ne ko: «Déedéet, lekkuma!»
Jawriñam ña nag soññ ko, ñook jigéen ja, ba mu
déggal leen. Mu jóge ca suuf, toog ca kaw lal ba.
24 Jigéen ja amoon na sëlluw yar ca kër ga. Mu
gaaw rey ko, daldi sàkk sunguf, not ko, lakk ca
mburu mu amul lawiir.
25 Ba mu ko defee mu taajal ko Sóol, mooki
nitam. Ñu lekk ba noppi, bàyyikoo fa guddig

keroog.

29

Waa Filisti dàq nañu Daawuda

1 Gàngoori waa Filisti yépp a daje woon ca
Afeg. Israyil a nga dale woon ca wetu bëtu ndox
ba ca Yisreel.
2 Kàngami waa Filisti yaa ngay jaab jiitu, ànd
ak seen kuréli téeméeri xarekat ak kuréli junni.
Daawudaaki nitam ànd ak Akis, jaab topp seen
gannaaw.
3 Kilifay waa Filisti ne: «Ebrë yii, nag?» Akis
wax ak kilifay waa Filisti, ne leen: «Xanaa du
Daawuda, surgab Sóol buurub Israyil? Lu ëpp at
a ngii mu nekk ak man, te gisuma ci moom sikk,
ba mu teqlikook Sóol, ba bésub tey jii.»
4 Kilifay waa Filisti nag ñéññ ca daldi ne ko:
«Waññal waa jii, mu dellu ca gox ba nga ko
teg. Bumu ànd ak nun ci xare bi, bay walbatiku
di sunub noon ci biir xare bi. Ana lu koy
jubaleeteek sangam, lu moy mu dog boppi nit ñii,
jox ko?
5 Xanaa du Daawuda mii lañuy woyal, di fecc,
naan:
“Sóol jam junneem,
Daawuda jam fukki junneem”?»
6 Ci kaw loolu Akis woo Daawuda, ne ko: «Giñ
naa ci Aji Sax ji, Kiy Dund, ku jub nga, te doon
naa rafetlu sa ànd ak man, di xarejeek a dikk,
ndax bés ba nga dikkee fi man ba tey jii, gisuma
ci yaw lu bon. Waaye nag kàngami Filisti ñoo
rafetluwul sa teewaay.

7 Kon nag waññikul, te dem ak jàmm bala ngaa
def lenn lu kàngami Filisti rafetluwul.»
8 Daawuda ne Akis: «Ana lu ma def, ak loo ma
gisal, bés ba ma dikkee fi yaw, ba bésub tey jii,
ba tax duma xarejeek nooni Buur sang bi?»
9 Akis ne Daawuda: «Dara! Xam naa loolu.
Bége naa la it ni ndawal Yàlla. Kilifay Filisti kay
a ma ne: Bumu ànd ak nun ca xare ba.
10 Kon teelala fabu ëllëg, yaak sa surgay sang
yi nga àndal; Dangeen di teela jóg rekk, bu bët
setee ngeen dem.»
11 Ca ëllëg sa nag Daawuda teela fabu, mooki
nitam, ngir dellu réewum Filisti, waa Filisti
ñoom jubal Yisreel.

30

Daawuda toppi na Amalegeen ña

1 Ba Daawuda aki nitam àggee Ciglaag, ca
gannaaw ëllëg sa la. Fekk na Amalegeen ña song
bëj-saalumu Yuda ak Ciglaag; ñu yàqte Ciglaag,
lakk ko,
2 jàpp jigéen ña mu fa fekk, mag ak ndaw.
Reyuñu ca kenn nag, dañu leena yóbbaale, dem
seen yoon.
3 Ba Daawudaaki nitam agsee Ciglaag, fekk
nañu mu lakk ba jeex; seeni jabar ak seeni doom,
góor ak jigéen, ñépp duggi njaam.
4 Daawudaak mbooloo ma mu àndal nag di
yuuxook a jooyoo, ba amatuñu dooley jooy.
5 Ñaari soxnay Daawuda lañu jàpp; Ayinowam
mu Yisreel ak Abigayil waa Karmel ba, soxnas
Nabal woon.

6 Ba loolu amee Daawuda jàq lool, ndax
mbooloo maa nga doon wax naan dañu koy
dóori doj. Booba mbooloo ma ba mu daj, ku nekk
a ngaak naqaru xol, di xalaat doomam yu góor
ak yu jigéen. Daawuda nag dëgërloo Yàllaam Aji
Sax ji rekk.
7 Ci biir loolu Daawuda wax ak sarxalkat ba
Abiyatar doomu Ayimeleg, ne ko mu indil ko xar-
sànni mi. Abiyatar indil Daawuda xar-sànni ma.
8 Daawuda laaj Aji Sax ji, ne ko: «Ndax ma
topp gàngooru yàqkat yii? Ndax dinaa leen
dab?» Mu ne ko: «Demal, yaay dabe déy, te yaay
xettlee déy.»

9 Ba mu ko defee Daawuda dem, mook juróom
benni téeméeri nit ña ànd ak moom. Ñu dem ba
ca xuru Besor, ñenn ña yem fa.
10 Daawudaa ñoqli, mook ñeenti téeméeri
nit, ñaar téeméeri nit yem foofa, ndax loof, ba
manuñoo jàll xuru Besor.
11 Ci kaw loolu ña jàll yem ci jenn waayu Misra
ci àll bi. Ñu indi waa ji ba ci Daawuda, daldi may
waa ji mburu mu lekk, may ko ndox, mu naan.
12 Ab danku figg ju wow ak ñaari danki reseñ
lañu ko leel, mu doora leqliku, ndax dafa fekk
lekkul, naanul diiru ñetti guddi ak ñetti bëccëg.
13 Daawuda ne ko: «Yaw, kuy sab sang ak foo
bokk?» Xalelu góor ba ne ko: «Man waa Misra
laa, di jaamub jenn waayu Amalegeen. Sama
sang a ma wacc, ba ma woppee bëkkaati-démb.
14 Noo song wetu Negew ca diiwaanu waa
Keret ña, ak diiwaanu Yuda, ak wetu Negew ca
diiwaanu Kaleb, te Ciglaag, noo ko lakk.»

15 Daawuda ne ko: «Ndax man nga maa yóbbu
ba ci gàngooru yàqkat yooyu?» Mu ne ko:
«Giñal ma ci Yàlla ne, doo ma rey, te doo ma
delloo ca sama sang; kon dinaa la yóbbu ba ci
gàngooru yàqkat yi.»
16 Ci kaw loolu waa ja yóbbu Daawuda, ndeke
nit ñaa nga ne wesar ca àll ba bépp, di lekk ak
a naan, di mbumbaaye mboolem alal ju bare ja
ñu nangoo ca réewum Filisti ak réewum Yuda.
17 Daawuda nag di leen fàdd, njël ba ca ngoon.
Kenn rëccul, lu moy ñeenti téeméeri xale yu
góor yu war ay giléem, daw.
18 Daawuda nangu mboolem lu Amalegeen ña
jëloon, nangu ñaari soxnaam.
19 Dara lu bokk ci ñoom rawul. Mag ñaak
ndaw ñaak seen doom yu góor ak seen doom yu
jigéen ak alal jaak mboolem lu ñu leen jëlaloon.
Lépp la Daawuda délloosi.
20 Mu nangu mboolem jur gu gudd ak gu gàtt,
nitam ña dàq, tofal ca juru Amalegeen ña, te
naan: «Lëlub Daawudaa ngi!»

Daawuda gore na

21 Daawuda nag dikk ba ca ñaar téeméer ña
loofoon ba manuñu koo topp, te ñu bàyyi woon
leen ca xuru Besor. Naka lañu gatandu Daawuda
ak ña mu àndal, Daawuda dikk, dajeek ñoom,
jàmmanteek ñoom.
22 Mboolem ñu bon ñaak ñu sew ña jàllandoo
woon ak Daawuda nag ne leen: «Gannaaw ñii
ànduñu woon ak nun, dunu leen jox dara ci alal
ji nu nangu. Xanaa ku nekk jël jabaram aki
doomam rekk, yóbbu te dem.»

23 Daawuda ne leen: «Déet bokk yi, buleen
def noonu, ak li nu Aji Sax ji defal, aar nu, teg
gàngooru yàqkat yi nu songoon ci sunuy loxo.
24 Ana nu xel mana nangoo loolu? Na ku
xarejeek ku desoon ca cummikaay la, yem ak sa
moroom cér; ñépp ay séddu.»
25 Bésub keroog la Daawuda dale def loolu mu
dib dogal, di àtteb yoon bu ñeel Israyil ba tey jii.

Daawuda sédd na njiiti Yudeen ña

26 Ba Daawuda delloo Ciglaag, sédd na ca lël ja,
magi Yuda, xaritam ya. Mu yónnee leen ko, ne
leen: «Lii, yeenay boroom; xéewal la gu jóge ca
alalu nooni Aji Sax ji.»
27 Noonu la ca sédde waa Betel ak waa Ramot
Negew ak waa Yatir
28 ak waa Arower ak waa Sifmot ak waa
Estemowa
29 ak waa Rakal, ak waa dëkki Yerameleen ña
ak waa dëkki Keneen ña,
30 ak ña ca Xorma ak ña ca Bor Asan ak ña ca
Atag
31 ak ña ca Ebron ak mboolem waa gox ya mu
jaare woon, mooki nitam.

31

Lu jëm ci mujug Sóol

1 Ci biir loolu waa Filisti jaamarloo ak Israyil,
ba bànni Israyil won leen gannaaw, daw, ñu bare
daanu ca kaw tundu Gilbowa.
2 Waa Filisti nag ne dann Sóol aki doomam, ba
rey ca ñett; Yonatan ak Abinadab ak Malkisuwa.
3 Xare ba nag gëna mettee fa Sóol féete, fittkat
ya jekku ko, mu jàq.

4 Ba loolu amee Sóol ne gàddukatu
gànnaayam: «Boccil sa saamar, jam ma bala
yéefar yee dikk, jam ma, torxal ma.» Gàddukatu
gànnaayam nag buggu koo jam ndax tiitaange
lu réy. Sóol jël saamaru boppam, daldi daaneel
boppam ca kaw ñawka ga.
5 Gàddukatu ngànnaay ba gis ne Sóol dee na,
moom it mu daaneel boppam ca kaw saamaram,
dee topp Sóol.
6 Muy Sóol, di ñetti doomam, di gàddukatu
gànnaayam itam, di mboolem ay nitam, ñoom
ñépp a bokk dee bésub keroog.
7 Ci kaw loolu bànni Israyil, ya ca wàllaa xur
wa, ak ña ca wàllaa dexu Yurdan gis ne xarekati
Israyil daw nañu, te Sóol aki doomam dee nañu.
Ñu daldi daw, gental seeni dëkk, waa Filisti dikk,
dëkke.
8 Ca ëllëg sa, ba waa Filisti dikkee, di futtisi ña
dee, ca tundu Gilbowa lañu fekk Sóol ak ñetti
doomam, ñu tëdd.
9 Ñu dog boppu Sóol, jël ay gànnaayam, ba
noppi yeble ca réewum Filisti ba mu daj, ngir
yégle ko ca seen këri tuur ya ak ca askan wa.
10 Ba mu ko defee ñu denc gànnaayi Sóol ca
seen biir kër tuur ma ñuy wax Astàrt, néewub
Sóol, ñu wékk ca miiru dëkk ba ñuy wax Bet San.
11 Ba waa Yabes ga ca Galàdd déggee la waa
Filisti def Sóol,
12 seen jàmbaar yépp a fabu, topp guddi ga
gépp ba Bet San. Ñu wékkee ca miiru Bet San
néewu Sóol ak néewi doomam yu góor, doora
ñibbi Yabes, boole fa néew ya, lakk.

13 Ñu for nag seeni yax, suul ca ron garabu tamaris ga ca Yabes. Ba loolu amee ñu woor diiru juróom ñaari fan.

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see http://sng.al/copyright
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40